

Erik Lindgren

POST- historia från Fjäre härad

i Norra Halland

Dessa utdrag ur 1875 års postkarta (till vänster) i jämförelse med 1877 års (till höger) visar på mycket stora poststationsförändringar. De genomfördes i huvudsak under 1875 efter den första kartans utgivning.

Förlagan tillverkad år 1994
Detta är kopia nr

Häftet i den posthistoriska skriftserien tillverkas med hjälp av en ordbehandlare, en ljuslåda för montering och en kopianer, allt av enklaste slag. Det är fråga om ett rent hantverk och defekter kan förekomma. Jag hoppas Du har överseende därmed och att Du accepterar att det framforskade innehållet är viktigare än häftets utförande.

Erik Lindgren

Posthistorisk skriftserie nr 239

Uppdaterad 1996

Innehåll

	sid
Förord	1
Fjärås socken	3
	Torpa 7
Frillesås socken	8
	Stuv 9
Förlanda socken	10
	Öxared 10
	Förlanda 11
Gällinge socken	14
Hanhals socken	15
Idala socken	17
	Idala 18
Landa socken	20
	Solryd 20
	Rågelund 21
Lindome socken	23
	Rantorp 23
	Lindome 24
Älvsåkers socken	26
	Alafors 26
	Hällesåker 28
Onsala socken	30
	Onsala 30
	Gottskär 33
	Hallands Vicka 34
Släp socken	35
	Sannå 35
	Släp 36
	Kullen (Kullavik) 38
	Särö 40
Tölö socken	42
	Anneberg 42
Vallda socken	43
	Walda 43
	Norbyvallda 44
Ölmevalla socken	46
	Åsa (station) 46
	Ölmevalla 47

Förord

I december 1982 avslutade jag ett manuskript om postens utveckling i Halland. Tyvärr lyckades jag inte få någon förläggare som vågade sig på att låta trycka boken. En mycket liten del av manuskriptet har använts till en skrift om posten i Höks härad och vissa delar har i kopior sänts till hembygdsintresserade samt ortstämpelsamlare filatelister som har velat läsa särskilda avsnitt.

Jag har nu valt att göra ännu några utdrag ur originalmanuskriptet, nämligen de som avser orter inom Fjäre härad. För var och en av dem har jag försökt berätta något om utvecklingen, tillkomsten och avvecklingen och om något av skeendet under deras existensperiod, i första hand genom berättelser på "gräsrotsnivå". Alla uppgifter är hämtade från handlingar i Postens centralarkiv samt ur Ernst Grapes bok "POSTKONTOR OCH POSTMÄSTARE". Om vid något tillfälle annan källa utnyttjas, anger jag det i texten.

Naturligtvis är det inte fråga om att beskriva postens utveckling i sin helhet på de olika orterna. Det blir i stället exempel på händelser av varierande slag som i någon mån belyser problem som uppstår i relationerna mellan Posten och samhället eller mellan Posten och dess anställda. I den mån jag lyckats få fram namn på poststationernas föreståndare och uppgifter om vid vilka tidsperioder de arbetat, har jag lämnat sådana uppgifter konsekvent. För järnvägs-poststationer nämner jag dem som formellt hade postansvaret även om själva sysslan överläts på annan i järnvägens tjänst.

Den kortfattade posthistoria som presenteras på detta sätt, ibland med exempel på skriftväxling för att belysa speciella situationer vid vissa tillfällen, kan kompletteras av intresserade läsare vid besök på Postens centralarkiv i Stockholm. För att underlätta studier i arkivet uppger jag någon gång diarienummer för ärenden ur vilka uppgifter hämtats.

Sedan jag började ägna mig åt posthistorisk forskning på 1970-talet har Posten genomgått mycket stora förändringar. Jag tänker därvid inte bara på ändringar i den regionala indelningen som t ex omorganisationer med den interna beteckningen PVO och den följande CRU utan också på vissa ändringar som föregick monopolets formella upphörande 1992 och övergången till bolag 1994. Vid 1992 års ingång genomfördes sålunda en divisionalisering av Posten.

Därigenom ändrades förhållandena bland annat så att det på större orter finns olika chefer för de olika divisionerna. De mindre postkontoren har ingen formell chef utan en eller flera tjänstemän som leder

under chefen för brev- eller chefen för bank- och kassadivisionen på en större ort inom regionen. Med denna förändring har jag funnit det utsiktslöst att försöka få fram namn på dem som i realiteten varit platschefer på de olika postkontoren efter 1990-talets ingång. Även tidigare uppgifter har visat sig svåra att få fram, bland annat på grund av ändrad form för personalbokföring under 1970-talet. I några fall saknas personaluppgifter även från 1960-talet.

I citat har jag moderniserat stavningen men inte gjort några ingrepp i texten. Även orternas namn återges i modern stavning. Vissa ändringar i postorganisationen berörs på flera ställen. Det medför upprepning men gör det å andra sidan möjligt för dem som bara läser vissa avsnitt att bättre förstå bakgrund och sammanhang.

Socknarna presenteras i bokstavsordning. I de fall då en socken haft flera poststationer presenteras dessa inbördes i kronologisk ordning efter tillkomstdatum.

Växjö i augusti 1994

Erik Lindgren

Fjärås socken

1874-01-01--

Namn Fjärås Klockaregård till omkring 1877

Belägen i Gressela med namn Fjärås 1879-08-01--1888-08-31

Fjärås

Man möter motstridiga uppgifter om poststationen med namnet Fjärås. Detta kan bottna i det faktum, att den under en tid låg i Gressela med bibehållande av sitt ursprungliga namn Fjärås. Förflyttningen till Gressela ägde rum i samband med att lantbrevbäring infördes. Den händelsen berörs i det avsnitt som har rubriken Gressela.

Ursprungligen öppnades poststationen i Fjärås med 1874 års ingång i klockaregården med S G Engberg som föreståndare. Han fick från starten 35 kronor i årsarvode. Hans datumstämpel lär under de första åren haft gravyren FJÄRÅS KLOCKAREGÅRD, något som jag dock inte ännu haft tillfälle att få se dokumenterat genom något äkta stämpelavtryck.

Från Fjärås klockaregård inrättades med 1874 års ingång en postlinje till Gressela vid den genomgående postlinjen mellan Kungsbacka och Varberg. S G Engberg ansvarade även för befordran av posten på linjen mellan Fjärås och Gressela.

Från 1875 års början höjdes årsarvodet till Engberg för bestyret med poststationen i Fjärås till 100 kr. Med hans åtagande som postförare blev det en del förvecklingar, sedan han hade åtagit sig att från juli 1875 också ansvara för postföring två gånger i veckan på linjen mellan Fjärås och Tostared via Öxared. Poststationsföreståndare S P Widell i Öxared klagade i ett brev till poststyrelsen den 30 september 1877 över att Engberg försenade posten. Från kronofjärdingsmannen i Förlanda, Börje Johansson, hade Widell fått ett intyg om att *"det högst sällan inträffat att posten ankommit från Fjärås på bestämda tider"*. I ett remissvar uppgav Engberg att han själv hade varit betänkt på att anmäla Widell *"för många hitintills varande obehagligheter"*. Engberg uppgav sig ha expedierat posten på linjen till Tostared över Öxared i rätt tid utom vid tillfällena då den blivit fördröjd i avvaktan på posten från Rågelund. Med hjälp av postpassens anteckningar menade Engberg att han kunde bevisa fjärdingsmannens osannfärdiga uppgifter. Han skrev vidare:

"Men vad som egentligen och huvudsakligast är att intyga är nämligen att Widell själv under sitt ofta dåsiga och rusiga tillstånd stundom uppehållit postens expedierande över timtal".

Postmästare Lars Emrik Leon Danielsén i Kungsbacka kunde inte själv komma med några vackra ord om Widell. Han avslutade sitt eget remissvar den 24 november 1877 med förslaget *"att han*

avsattes från sin innehavande poststationsföreståndarebefattning, i vilket fall jag tror mig kunna i hans ställe anskaffa fullt tillförlitlig person, som också vid flera tillfällen för honom måst sköta hans tjänsteåligganden". Detta förslag blev inte förverkligat. Av någon anledning fann poststyrelsen inte skäl nog att följa postmästarens råd och Widell fick vara kvar som poststationsföreståndare i Öxared till dess poststationen drogs in med 1879 års utgång.

Det blev känt i förväg att postmyndigheterna avsåg att flytta poststationen i Fjärås till Gressela. Därför skrev kronofogden och häradsskrivaren i Fjäre fögderi samt kronolänsmannen i häradets södra distrikt till poststyrelsen den 7 juni 1879 och bad att få poststationen bibehållen vid klockaregården. Som huvudsakligaste skäl anfördes att de fyra fjärdingsmännen inom Fjärås' socken "måste i händelse stationen flyttas till Gressela, två gånger i veckan infinna sig å sistnämnda ställe, som är beläget inom Hanhals socken och ligger på 2½ mils avstånd från nordligaste delen av Fjärås' socken".

Skrivelsen hade ingen inverkan på poststyrelsens beslut. Den 11 augusti 1879 sände postmästaren i Kungsbacka till poststyrelsen det kontrakt, som Johanna Mathilda Skantze hade undertecknat som föreståndare för poststationen med namnet Fjärås, flyttad till Gressela den 1 augusti 1879. Allt för många handlingar från den tidsperioden saknas för att man skall kunna reda ut varför det ena eller det andra beslutet togs.

Men det finns några dokument som kan skvallra om att det nya läget för Fjärås poststation i grannsocknen inte var så bra. Bland de dokumenten finns ett vars syfte är indragning av poststationen. Kontraktsposten Anders Olsson i Förlanda värde sig sålunda i ett brev den 30 mars 1880 till poststyrelsen mot det beslut som hade fattats ett halvt år tidigare att dra in poststationen i Öxared. Beslutet hade genomförts vid 1879 års slut och utöver poststationens indragning inneburit att lantbrevbäringslinjen Surteby - Fjärås hade avkortats att gå mellan Surteby och Tostared. Ändringen hade enligt Anders Olsson medfört försämring och "stora olägenheter ické allenast för en del av Halland utan jämväl för en stor del av Marks härad".

Olsson framhöll att Öxared lämpade sig väl för en poststation, eftersom där fanns gästgiveri, skjutsstation och handelsbod. Orten var belägen "utmed den allmänna mycket trafikerade vägen mellan Kungsbacka och Södra Mark, där denna vid järnvägsstationen å Varberg-Boråsbanan möter allmänna landsvägen till Varberg".

Olägenheten med att Fjärås' poststation flyttats till Gressela bestod enligt Olsson i att "posten där fördröjes över natten". Andra skäl som inte preciserades av fruktan för att de skulle vara för omständliga ledde till petitionärernas förslag att Fjärås poststation (i Gressela) skulle dras in och att en poststation i stället skulle öppnas i Öxared.

De ansåg gästgivare Widell lämplig som föreståndare. När man läser postmästare Danielséns kommentar, förvånar man sig över att kontraktsposten Olsson hade skrivit under framställningen:

"Uppgiften att Öxared skulle vara beläget vid järnvägslinjen Varberg-Borås är ej överensstämmande med förhållandet, enär minsta avståndet från Öxared till närmaste punkt å denna järnväg utgör omkring 2 mil. Sökandens påstående, att Öxared synnerligen väl lämpar sig för en poststation, torde bero på en missuppfattning, emedan, under den tid därstädes fanns en poststation, en ständig klagan förspordes från de med stationen otillfredsställda Förlanda sockens innebyggare".

Poststyrelsen beslöt att inte återinrätta poststationen i Öxared. Poststationen i Gressela med namnet Fjärås fick vara kvar. Men det kom nya förslag om dess indragning och den 15 februari 1882 skrev tf postmästare J O Flodman i Kungsbacka till poststyrelsen att "Fjärås poststation, belägen uti Gressela by i Hanhals socken, 0,5 mil från Kungsbacka med obetydlig frimärksförsäljning, är av ringa betydelse för Hanhals och Fjärås socknar. Hanhals socken hämtar sin post å härvarande postanstalt (Kungsbacka), likaså norra delen av Fjärås socken, vilken på en annan väg har närmare hit. Nästan hela den post, som till stationen ankommer, omhändertages av lantbrevbäraren. För stationens förflyttning till Torpa by, ½ mil söder om Gressela, eller Fjärås kyrka har jag hört några röster yttra sig men tyckt mig finna att enskilda intressen härvidlag mest talat. Om stationen vore vid Fjärås kyrka, finge posten göra en omväg av omkring ½ mil fram och tillbaka".

Flodman avslutade sitt brev med förslaget att med indragning av poststationen i Fjärås skulle lantbrevbäringen utsträckas så att ändpunkterna blev Kungsbacka och Öxared. Bakom hans framställning låg bland annat klagomål över att post och tidningar som kom från orter söder om Fjärås inte lämnades av i Gressela utan befordrades till Kungsbacka tillsammans med posten söderifrån och därefter expedierades från Kungsbacka i nästa postsäck till Fjärås.

Johanna Skantze bekräftade i ett remissvar att denna uppgift var riktig. Postkontoret i Varberg hade nämligen konsekvent inneslutit post med adress Fjärås i postsäcken till Kungsbacka. Detta rättades till och sedan postgången till Gressela därmed uppsnabbats, lämnades postmästarens förslag om indragning av poststationen utan avseende. Inte nog med att poststationen i Gressela (med namn Fjärås) fick vara kvar utan Johanna Skantzés årsarvode höjdes dessutom från 1883 års ingång till 200 kr. Hon var i god tid medveten om att hon skulle bli uppsagd från sin befattning, om poststationen drogs in, när järnvägen blev färdig för allmän trafik. Det var ju den vanliga lösningen för små lantpoststationer i närheten av en järnväg under byggnad att de fick "stryka på foten" när stinsen i den tillkommande järnvägsstationen kunde sköta postsysslan.

Den 10 september 1886, två år innan bansträckan mellan Göteborg och Varberg togs i bruk för allmän trafik, anmälde Johanna Skantze sitt intresse för att bli ihågkommen som postbiträde vid den väntade omorganisationen. Om hennes vidare öden har jag dock inte funnit något i de handlingar jag haft att tillgå avseende postens engagemang vid tillkomsten av Göteborg-Hallands järnväg. Poststationen flyttades den 1 september 1888 från Gressela omkring 2700 meter till det nyuppförda stationshuset i Fjärås, där stinsen Axel Rudolf Eklund fick ansvar för posten under en rad år. Han fick från 1894 års början sin ersättning för själva postsysslan höjd från 300 till 360 kr per år, sedan det visat sig att trafiksiffrorna befogade en sådan höjning. Under åren 1890 - 1892 hade frimärken sålts för i medeltal 1395 kr per år. Ersättningen ökade efter hand och genom t ex 1914 års allmänna reglering av arvoden till föreståndare för förenade post- och järnvägsstationer fastställdes den till 600 kr per år jämte ett biträdesanslag på 360 kr. År 1918 uppgick Eklunds årslön efter etappvisa höjningar till 1440 kr jämte 288 kr i dyrtidstillägg. Det sistnämnda steg 1919 till 648 kr.

Trafiken visade på en gynnsam utveckling och bilden blev densamma som för de flesta stationssamhällen med blomstrande utveckling - post och järnväg måste skiljas åt. Detta genomfördes den 1 maj 1920. Poststationen inrymdes i järnvägsstationen men sköttes enligt ett personligt kontrakt som slöts mellan postverket och den utsedde föreståndaren, 22-åriga Judith Andrea Andersson.

Poststationen organiserades om till en postexpedition från mars 1949 (diarienummer 1a 3594/48), fortfarande med Judith Andersson som föreståndare. Hennes interna postala titel blev stationsmästare. Den 7 december 1950 flyttades postexpeditionen till nya lokaler i en villa i samhället.

Bland Judith Anderssons efterträdare fanns Sven Ingvar Svensson som fick uppleva 1970-talets omvälvande organisationsförändringar. År 1980 flyttades posten i Fjärås åter till nya lokaler i en centrumanläggning. Denna byggnad var en av pionjerna på solfångare, värmepump och värmeväxlare. Det var ett projekt som delvis genomfördes med pengar från Byggnadsrådet. Förre energiministern Olof Johansson hade tagit det första spadtaget för bygget.

Benämningen postexpedition för posten i Fjärås förändrades till lokalpostkontor 1977 och från 1986 års ingång till postkontor, samma för alla fasta postanordningar med kundbetjäning, oavsett storleken. Omkring 2000 hushåll har numera postadress FJÄRÅS.

Till postombudet i Torpa expdierades under perioden april 1938 - februari 1950 posten över Fjärås, som också var kontrollorgan för postombudets listor.

Torpa

Den halländska poststationen med namnet Torpa har "satt myror i huvudet" på en och annan hembygdssamlare filatelist. Den låg nämligen inte, som man kunde tro, i Torpa socken utan i Fjärås socken. Den poststation som öppnades samtidigt i Torpa socken fick namnet Lunden efter det hemman i vilket föreståndaren hade sin bostad. De båda andra poststationer, som hade namnet Torpa, fanns i Västmanland resp Östergötland.

Den halländska poststationen med namnet Torpa i Fjärås socken öppnades med 1874 års ingång. Lantbrukaren Peter Nilsson blev föreståndare med 35 kr i årsarvode. Det låga arvodet för honom och hans kolleger i Rantorp, Solryd och Gällinge höjdes, sedan postmästaren i Kungsbacka hade föreslagit kollektiv förbättring. Nilsson fick sålunda 100 kr om året genom poststyrelsens beslut för tillämpning från och med 1875. Detta beslut daterades den 22 mars 1875 men sex dagar senare daterades ett beslut om indragning av åtskilliga poststationer, däribland den i Torpa vid det följande halvårsskiftet. I poststyrelsens beslut om arvodeshöjningen läser man formuleringen att "*Kungl. Generalpoststyrelsen funnit gott medgiva att, för tiden från innevarande års början till den 1 nästinstundande juli*" utbetala högre arvoden till vissa poststationsföreståndare.

Postmästaren i Kungsbacka hade i december 1874 lämnat vissa statistiska uppgifter till poststyrelsen, av vilka det bland annat framgick att antalet avsända brev från Torpa hade varierat mellan 15 och 46 per månad. Det torde således vara ont om sådana samlarobjekt.

I Torpa fanns under perioden april 1938 - februari 1950 ett postombud med utväxling över Fjärås.

Frillesås socken

1874-01-01--1875-06-30
1888-09-01--

Frillesås

Lantbrukaren Andreas Gunnarsson blev anförtrodd uppgiften att förestå den poststation som vid 1874 års ingång öppnades i Frillesås kyrkby. Han fick 35 kr i årsarvode, vilket emellertid höjdes till 75 kr efter ett år. Posten kom till Frillesås via en nyinrättad postföring från Åsa över Solryd.

Poststationen var olönsam och betraktades som obehövlig trots sitt läge. Den blev därför indragen den 30 juni 1875 samtidigt med åtta andra poststationer i närområdet (Vallda, Rantorp, Gällinge, Solryd, Backa, Åsa, Torpa och Axtorp). Samtidigt upphörde postföringen på linjerna Gällinge-Axtorp och Åsa-Frillesås.

I detta område tog man med en hand och gav med den andra, som det brukar uttryckas. Omorganisationen vid halvårsskiftet 1875 omfattade nämligen också tillkomsten av två nya poststationer, Rågelund och Öxared. Detta datum stämmer inte överens med stämpelkatalogernas uppgifter men jag anser att uppgifterna i poststyrelsens registratur skall äga vitsord. De anger halvårsskiftet 1875 som tidpunkt för omorganisationen.

Ändringarna inom detta område av Halland grundade sig på förslag av kronofogden Hommerberg. Om honom sades på sina håll inte några vackra ord. I avsnittet om Walda redovisas något av konflikten i detta sammanhang.

Den översyn som ledde till indragning av poststationen i Frillesås den 30 juni 1875, följdes av en ny översyn. Det var den som gjordes 1878, då man planerade för lantbrevbäring i Halland. Sockenbornas förhoppning att då återfå sin förlorade poststation grusades och de fick vackert vänta tills västkustbanan fullbordades. En förenad post- och järnvägsstation öppnades den 1 september 1888 i Frillesås stationshus och stinsen Albert Hinterlach blev dess föreståndare. Efter mer än 20 års oförvitlig tjänstgöring fick han på grund av en förseelse vilken i våra dagar betraktas som obetydlig (diarienummer 1 b 2545) finna sig i degradering till en kontorsbiträdesbefattning. Formellt inträdde med 1913 års ingång stationsmästaren Carl Bernhard Edgren som ansvarig för posten. Han fick förflyttning till Fjärås den 1 november 1921 och efter två månaders vakans tog Carl Johan Ohlsson över på nyåret 1922.

Efter Ohlssons förflyttning till Skattkärr den 1 september 1926 ansvarade följande järnvägsmän såsom ordinarie chefer för postservice i Frillesås: Carl Bernhard Liljeberg (1926-1928), Carl Johan Larsson (1929-1933), Ruben Blomée (1934-1938), Natanael Eliasson

(1938, tillfälligt), Ola Persson (1938-1941), Natanael Eliasson (åter, 1941-1944), Erik Askman (1944-1950) och Bror Gustaf Hellstrand (1950-1954).

Posten fick en gynnsam utveckling som ledde till skilsmässa från järnvägen och statushöjning till postexpedition den 1 april 1954. En av de följande cheferna var Ingeborg Irene Börjesson med titeln stationsmästare. Hon fick uppleva 1970-talets generella omorganisation då postexpeditionen "förvandlades" till lokalpostkontor med prefixet lokal struket från 1986 års ingång.

I 1990-talets organisation finns det ännu ett postkontor i Frillesås med betjäning av närmare 1600 fasta hushåll.

Över Frillesås expedierades under perioden 16 augusti 1945 - maj 1950 posten till Kyrkotorp vid postföringslinjen Frillesås - Idala. Handlanden Anna Evelina Månsson ansvarade under samma period för postombudet med namnet **Kyrkotorp**. Det visade sig inte utnyttjas i tillräcklig omfattning och drogs in med maj månads utgång 1950 enligt poststyrelsens beslut (diarienummer 1 b 1681/49).

Stuv

Handlanden A P Henriksson i Stuv erbjöd sig den 1 november 1900 i ett gemensamt brev till poststyrelsen från sju andra intressenter att bli föreståndare för en poststation som man önskade inrättad ungefär mittemellan Frillesås och Idala poststationer. En dryg månad senare kom det emellertid moteld från handlanden C A Björkblom i Stuv som för sin del erbjöd sig att utan ersättning fortsätta att vara ombud för ortens befolkning i frågor som gällde postärenden.

Poststationsföreståndarna i Frillesås och Idala ansåg inte att det fanns något behov av en poststation i Stuv och postmästaren i Varberg yrkade att framställningen skulle lämnas utan åtgärd. Där instämde kronofogden och poststyrelsen beslöt i enlighet därmed vid föredragning den 23 mars 1901.

Förlanda socken

1874-01-01--1875-06-30

Axtorp

Från den poststation som öppnades i Gällinge by den 1 januari 1874 ordnades en postföring till Axtorp i Förlanda socken. Där blev hemmansägaren Peter Persson föreståndare för poststationen med namnet Axtorp. Han fick 35 kronor i årsarvode. Han blev uppsagd med stadgade tre månaders varsel och poststationen drogs in den 30 juni 1875, betraktad som obehövlig.

1875-07-01--1879-12-31

Öxared

Enligt den i postens centralarkiv förvarande handskrivna "Uppgift om poststationerna i riket" daterades poststyrelsens kontrakt den 28 juni 1875 med S P Widell om att vara föreståndare för poststationen i Öxared som öppnades den 1 juli 1875. Uppgifter har förekommit om att poststationen skulle ha öppnats redan vid 1875 års ingång, men dessa har visat sig felaktiga.

Widell var sannolikt inte Guds bästa barn men han lyckades reda ut stormarna och fick vara kvar som föreståndare så länge poststationen existerade. Dess berättigande diskuterades vid ett sammanträde i Halmstad den 9 september 1878 på landskansliet, då man drog upp planer för hur lantbrevbäringen skulle organiseras i Halland. I den planeringen ingick förslag om indragning av poststationen i Öxared och att den 1½ mil långa kärpostlinjen Fjärås-Öxared-Tostared skulle bytas ut mot lantbrevbäring med viss ändring av sträckningen. Bärkraften hos poststationen i Öxared var inte särskilt stor, även om den efter den tidens sätt att kalkylera var nog för att täcka utgifterna. Frimärken hade sålts i Öxared under 1877 för 105 kr och poststationsföreståndarens arvode var 100 kr.

Efter sammanträdet i Halmstad informerades de kommunala myndigheterna runt om i länet om avsedda förändringar. På vissa håll tycktes man beredd att acceptera dem, så även inom Förlanda socken. Den allmänna kommunalstämman med Förlanda socken den 17 november 1878 tycktes sålunda beredd acceptera indragning av poststationen i Öxared och utsåg redan då ett kommunombud som förmedlingslänk mellan den blivande lantbrevbäraren och sockenbor som inte kunde få direktkontakt med honom. Valet föll på

hemmansägaren Lars Månsson d.y. i Hällevik vilken skulle "hos församlingens medlemmar äga att avlämna och avhämta de försändelser som genom lantbrevbärarens försorg komma att fortskaffas". Formuleringen som skiljer sig från den vanliga i likartade fall hämtas ur ett brev från Johannes Bengtsson i Öxared som svar på länsstyrelsens förfrågan.

Innan man kom så långt som till indragning av poststationen i Öxared organiserades postföringslinjen om till lantbrevbäring från den 1 april 1879 med en tur i veckan på sträckan Surteby-Tostared-Öxared-Fjärås. Postmästaren i Skene skulle administrera den linjen och betala lantbrevbärarens ersättning. I detta sammanhang drogs den västgötska poststationen i Tostared in (posthistorisk skriftserie nr 170). Intill dess hade organisten S G Engberg ett kontrakt om postföring två gånger i veckan mellan Fjärås och Tostared.

Den från april 1879 tillkomna lantbrevbäringen blev omreglerad redan efter tre kvartal och det var i detta sammanhang som poststationen i Öxared drogs in. Postmästaren i Kungsbacka fick den 17 juli 1879 poststyrelsens uppdrag att säga upp kontraktet med S P Widell om att vara poststationsföreståndare i Öxared.

Det definitiva beslutet om indragning av poststationen i Öxared fattades i Stockholm den 29 september 1879 och avsåg även att "den under postexpeditionen i Skene lydande lantbrevbäringslinjen Surteby-Tostared-Öxared-Fjärås skall inskränkas till linjen Surteby-Tostared". Postmästaren i Kungsbacka fick i samma brev från Stockholm order om att "till vederbörande avdelningar härstädes insända stationens handlingar och effekter". Detta omfattade bl a datumstämpeln, som troligen inte var särskilt mycket använd.

Om försök redan år 1880 att återfå poststationen i Öxared berättas i avsnittet om Fjärås.

1890-07-01--1966-01-31

Förlanda

I avsnittet om Fjärås kan man skymta ovänskap mellan poststationsföreståndarna Engberg i Fjärås och Widell i Öxared. Den sistnämnde, som var gästgivare i Yxared, blev vid indragning av poststationen med namnet Öxared 1879 lantbrevbärare på linjen Fjärås-Förlanda. Även som sådan lämnade han en del övrigt att önska när det gällde hans tjänstgöring. Poststyrelsen fick anledning att år 1885 fatta beslut i ett ärende om nya klagomål mot honom. Den gången gällde det frågan om han fullgjorde lantbrevbäringen "på vederbörligt sätt". Sedan han förstädigats att iaktta gällande föreskrifter, lät poststyrelsen honom bli kvar i tjänst. Han ansåg dock

att han inte fick betalt efter prestation och begärde hjälp av kommunalstämman den 20 februari 1886. Tre personer utsågs att föra hans talan inför poststyrelsen. De skrev dit att Widell vid lantbrevbäringens införande 1879 endast hade att ta emot och avlämna post i Fjärås poststation, Fjärås prästgård och vid Förlanda kyrka, men att han sedan dess blivit ålagd att ta emot och avlämna post vid åtta andra ställen och att postmängden hade ökat mycket. De hemställde att hans lön skulle ökas från dåvarande kr 1:50 till 2:50 per tur. När deras brev kom till poststyrelsen med Widells samtidigt insända ansökan om löneförhöjning, remitterades det till postmästaren i Kungsbacka med anmodan

"att fästa sökandens uppmärksamhet därpå, att någon förhöjning i den enligt det med honom den 19 juni 1879 avslutade kontrakt bestämda ersättning ej kan av Kungl. Generalpoststyrelsen beviljas så länge kontraktet förbleve gällande".

Nu tillfrågades Widell om han ville säga upp kontraktet för att få möjlighet att söka befattningen på nytt vid ett följande anbudsförfarande. Det ville han inte. Förmodligen hade han på känn att någon annan skulle erbjuda sig att acceptera lägre ersättning än han själv, när linjen ledigförklarades. Han fann således för gott att fortsätta som lantbrevbärare med oförändrad ersättning och fick under ytterligare några år ge postservice även i Förlanda, till dem som velat hjälpa honom till en bättre lön. Med många av dem hade han dock aldrig någon direktkontakt, för det fanns ett av postverket oavlönat kommunombud i Förlanda, Elof Strandberg. Han var den förmedlande länken mellan Widell och de sockenbor som aldrig träffade Widell.

Men det blev ändring den 1 juli 1890, för då inrättades en poststation i Förlanda. En av initiativtagarna var just Elof Strandberg. Han gjorde upp en liten statistik för mars månad 1889, vilken visade att han då hade förmedlat tio värdeförsändelser till personer inom församlingen. Statistiken presenterades för kommunalstämman i skolhuset den 20 april 1889. Stämman beslöt att begära en poststation och anförde bl a följande skäl:

"Vid värdeförsändelsers avhämtande, vilket inom församlingen ofta förekommer, enär bortåt ett hundratal av dess medlemmar begivit sig till Amerika, varifrån de flitigt hemsända penningar, skulle, i händelse av en postanstalt inom socknen, mottagarna slippa att färdas den dryga vägen till nuvarande närmaste poststation, vilken är belägen cirka 1.5 mil från socknens centrum och fulla 2 mil från dess avlägsnaste delar; dessutom skulle många enskilda budskickningar vid avlämnandet till postbefordran av rekommenderade eller andra därmed jämförliga försändelser, vilka vanligen hittills icke hava anförtratts åt lantbrevbäraren, undvikas".

Framställningen avslutades med önskemålen att postförbindelse skulle underhållas tre gånger i veckan mellan järnvägsstationen i

Fjärås och den eventuellt blivande poststationen i Förlanda, för vilken folkskolläraren Elof Strandberg föreslogs bli föreståndare. Det justerade protokollet lästes upp i Förlanda kyrka annandag påsk den 22 april 1889.

Även om det blev känt att poststationsföreståndare A R Eklund i Fjärås hade uttalat sig positivt om behovet av en poststation i Förlanda, började man känna oro inom socknen över att intet hördes från postmyndigheterna. Vid kommunalstämman i skolhuset den 21 december 1889 togs frågan upp på nytt och protokollets § 6 säger bland annat att den långa tystnaden ansågs *"tyda på avslag, men då intresset för saken inom kommunen är synnerligen livligt, så hade på framställning av flera församlingsbor ärendet ånyo upptagits till överläggning"*.

Den 31 januari 1890 daterade postinspektör Hugo Winroth i Malmö sitt remissvar till poststyrelsen sedan han vid ett besök i Förlanda informerat sig närmare om situationen. Han tillstyrkte att en poststation skulle öppnas i Förlanda med Strandberg som föreståndare under förutsättning att denne ville sköta poststationen utan arvode från postverket åtminstone till utgången av år 1892. Därtill hade Strandberg förklarat sig villig. Winroth föreslog också att postförbindelsen på linjen Fjärås-Öxared skulle omregleras på så sätt, att samtidigt med att poststationen öppnades i Förlanda skulle postgången däremellan och Fjärås ökas från två till tre veckoturer och förbindelsen mellan Förlanda och Öxared dras in. Han tillade med syftning på lantbrevbärare Widell:

"Därigenom skulle bland annat vinnas den fördelen, att ombyte av lantbrevbärare komme att äga rum, något som, då den nuvarande, efter vad för mig muntligen uppgivits, och efter vad till postinspektionen ingivna klagomål giva vid handen, kan anses vårdslös och opålitlig i fullgörande av sitt åliggande, tvivelsutan skulle hälsas med stor tillfredsställelse av hela ortens befolkning".

Framställningen bifölls och postinspektören fick bland annat uppdraget att säga upp kontraktet med lantbrevbärare S P Widell och infordra anbud för lantbrevbäring på den planerade 15 km långa linjen Fjärås poststation (vid järnvägen) - Fjärås prästgård - Måå kronolänsmanskantor - Fjärås skola - Limmanäs - Förlanda poststation.

Vid anbudsgivningen för den nya linjen vann Magnus Andersson från Hällevik, vars ersättning blev 47 öre per mil, dvs 17 öre mindre per mil än den då utgående genomsnittliga ersättningen till lantbrevbärare inom södra postdistriktet.

Folkskollärare Elof Strandberg fick en liten gottgörelse från sockenkassan under den arvodeslösa tiden, men från 1893 års ingång lyckades han utverka en årslön från postverket på 100 kr. Kommunalstämman hade den 9 juli 1892 förklarat sig vilja acceptera att lantbrevbäringen från Fjärås reducerades till två gånger i veckan, om

detta var nödvändigt för att postverket skulle bekosta poststationsföreståndarens arvode, men någon sådan ändring genomfördes inte. När Elof Strandberg efter ytterligare några år fick en lärartjänst på annan ort, begärde han entledigande från den 1 juli 1896. Då fanns inte någon till hands, som var villig att ta emot befattningen för så låg lön. Hemmansägaren Johan Peter Andersson vidtalades och poststyrelsen accepterade att ge honom 120 kr om året. Hans arvode höjdes 1910 till 162 kr och 1913 till 240 kr.

Anna Viktoria Olsson övertog poststationen i Förlanda på nyåret 1933 efter Johan Petters avgång. Det blev byte igen den 1 augusti 1937, då häradsdomaren Aron Kristoffer Gunnarsson tog vid, men blott formellt. I realiteten vikarierade från samma tidpunkt Svea Börjesson, som blev anställd som ordinarie den 1 maj 1938 efter uppnådd myndighetsålder. Hon fick sedermera efternamnet Eliasson. Av hälsoskäl avgick hon 1966, då poststationen drogs in med januari månads utgång. På grund av den låga trafiken vid poststationen var indragningen planerad långt tidigare, men man lät den anstå. Det var utmärkande för postverkets rationaliseringar under rätt lång tid efter andra världskriget, att man tog stor hänsyn till personalfrågorna. Man tänkte socialt.

Lantbrevbärare Lars-Erik Larsson, som under lång tid hade kört posten på linjen Förlanda-Åminne, fick nu sin linje ändrad att utgå från Fjärås och samtidigt gjordes utmed linjen åtskilliga utsträckningar till kundernas förmån. De fick postadressen Fjärås.

Gällinge socken

1874-01-01--1875-06-30

Gällinge

Lantbrukaren Johan A Olsson blev med 35 kr i årsarvode föreståndare för poststationen med namnet Gällinge, vilken öppnades med 1874 års ingång. Med olika entreprenörer för delsträckorna öppnades samtidigt från Åsa vid den gamla huvudlinjen Göteborg-Helsingborg en postföringslinje som gick i ring över Solryd, Frillesås och Hofors till Gällinge. Linjen fortsatte över Fjärås för att i Gressela åter stöta på diligenslinjen mellan Göteborg och Helsingborg.

Olssons årsarvode höjdes från 1875 till 75 kr, men glädjen över detta varade inte länge, för poststationen drogs in den 30 juni 1875.

Om Gällinge sockens engagemang vid kommunalstämmor för att få till stånd en poststation i Idala berättats i ett senare avsnitt om Idala.

Hanhals socken

1874-01-01--1877-03-31

Gressela

Vid den redan befintliga postlinjen mellan Varberg och Kungsbacka (del av diligens- och kärrpostleden Göteborg-Helsingborg) inrättades i Hanhals socken den 1 januari 1874 en poststation med namnet Gressela. Till föreståndare utsågs L Andersson med 50 riksdaler i årsarvode. Beslutet avsåg riksdaler men med den samtidiga reformen blev det likställt med kronor. En justering av arvodet gjordes i mars 1875 på så sätt att han fick 75 kronor om året retroaktivt från och med 1875.

Från Gressela inrättades med juli månads början 1875 en 2.9 mil lång kärrpostföring över Fjärås och Hofors till Rågelunds poststation. Hemmansägaren Anders Larsson skulle i samband därmed överta uppdraget som poststationsföreståndare i Gressela och förhandlade sig dessutom till ett avtal om postföring på den nämnda linjen till Rågelund. Avtalen blev dock inte underskrivna på grund av att han "på senare tiden fört ett oordentligt levnadssätt". Nya kontrakt skrevs ut, såväl för poststationen som postföringen. För tillämpning från oktober 1875 hamnade de hos hemmansägaren N G Skantze. Den ursprungligen avsedde entreprenören, Anders Larsson, lär ha fullgjort postföringen under en del av tiden närmast efter halvårsskiftet.

Men Skantze blev inte heller kvar som poststationsföreståndare i Gressela så länge. Han begärde att få frånträda sin befattning med 1876 års utgång. Behovet av en poststation på platsen ifrågasattes. När Skantzes uppsägning blev känd, fick postmästaren i Kungsbacka poststyrelsens uppdrag att *"skyndsamligen söka anskaffa person som är lämplig och, emot skäligen ersättning, villig att åta sig vården och utväxlingen i Gressela av den post som utväxlas å linjen Gressela-Fjärås-Öxared-Tostared-Surteby från och med den 1 januari nästinstundande år eller den tid, något senare på året, då Gressela poststation kan komma att indragas"*.

Som postvårdare i Gressela föreslog postmästaren mamsell Johanna Mathilda Skantze. Hon begärde 100 kr om året i ersättning för denna uppgift, som bestod i att hon skulle ansvara för postsäckarna från den tidpunkt en postförare avlämnade dem till dess en annan kom och hämtade dem. Poststyrelsen tyckte det var för mycket begärt och skrev till länsstyrelsen med begäran om förslag på en annan postvårdare. I väntan på besked gav poststyrelsen mamsell Skantze förordnande som poststationsföreståndare i Gressela med 150 kr i arvode för helt år räknat.

Det visade sig svårt för länsstyrelsen att spåra en postvårdare för mindre än 100 kr om året. Åtagandet innebar bland annat att fyra gånger varje vecka under nattetid ta emot anslutande post och lämna

den till postiljonen på den nordsydgående huvudlinjen genom Halland, vars ankomsttider ibland överensstämde dåligt med tidtabellen. Sedan länsmannen på länsstyrelsens förslag lyckats pruta på mamsell Skantzés fordringar till 90 kr om året, beslöt poststyrelsen den 27 januari 1877, att poststationen i Gressela skulle dras in med utgången av mars. Hennes period som poststationsföreståndare övergick sålunda till att vara postvårdare.

Sannolikt hade varken hon eller hennes företrädare använt datumstämpeln så många gånger. Inte många hade anledning att besöka poststationen så länge den fanns. Dess funktion som övervägande transitplats är uppenbar.

Gressela—Rågelund. (Från den 3 april 1877)										
T. F.	—	7,0	f. m.		Gressela (å linien Göteborg—Engelholm).	O. L.	11,30	—	f. m.	
T. F.	7,45	8,0	f. m.	0,4	Fjärås poststation	O. L.	10,30	10,45	f. m.	
T. F.	10,0	10,15	f. m.	1,3	Hofors poststation	O. L.	8,15	8,30	f. m.	
T. F.	12,0	—	inmidd.	1,2	Rågelunds poststation	O. L.	—	6,30	f. m.	
				2,9						

Med utgången av mars månad 1877 drogs poststationen i Gressela in. I den nya tidtabellen angavs Gressela med pelit-stil som fallet var med platser utan poststation. Däremot anges Rågelund som en poststation; det hade gjorts redan i den tidtabell som utfärdades att gälla från juli 1875, d v s det datum då poststationen i Rågelund hade öppnats.

Hemmansägaren N G Skantze fick bli kvar vid sitt kontrakt om postföring från Gressela till Rågelund ännu ett par år och mamsell Skantze fortsatte att vara postvårdare i Gressela. I ett brev den 24 mars 1879 beordrade poststyrelsen postmästaren i Kungsbacka att säga upp kontraktet med anledning av en beslutad omreglering av postgången i Halland. Samtidigt blev Johan Peter Olsson och S G Engberg uppsagda från sina kontrakt som poststationsföreståndare i Hofors resp Fjärås. Omorganisationen berörde också J F Svensson i Sannå. Han blev uppsagd från sin befattning som poststationsföreståndare liksom från postföringen på linjen mellan Sannå och Kungsbacka. Beslutet tillämpades från augusti månads ingång 1879, då lantbrevbärarna Kungsbacka - Sannå, Fjärås kyrka - Förlanda och Rågelund - Solryd - Frillesås - Hofors inrättades med samtidig indragning av poststationerna i Sannå och Hofors. Till lantbrevbärare antogs J F Svensson på den förstnämnda linjen, gästgivaren S P Widell i Yxared på den andra och Magnus Johan Landberg i Rågelund på den tredje. Om den sistnämnde berättas något i avsnittet om Rågelund.

En annan mera intressant ändring genom den nya organisationen var den, att poststationen i Fjärås, som hade inrättats vid 1874 års ingång, flyttades till Gressela den 1 augusti 1879 med bibehållet namn Fjärås. Där blev nu mamsell Skantze föreståndare. Hon fick samma årsersättning, 150 kr, som hon hade haft i egenskap av föreståndare under en kort tid för poststationen med namnet Gressela på samma plats där nu poststationen med namnet Fjärås låg.

Idala socken

1874-01-01--1879-07-31

Hofors

Mellan Frillesås kyrkby och Hofors i Idala socken inrättades med 1874 års ingång en 5/8 dels mil lång postlinje, där postföringen skulle fullgöras med häst och vagn en gång i veckan av A Gunnarsson och Johannes Andersson. Samtidigt öppnades en poststation i Hofors med Johannes Andersson som föreståndare. Hans årsarvode blev 35 kr men det höjdes från 1875 års ingång till 75 kr.

I början av december 1877 tillkännagav Johannes Andersson att han tröttnat på att vara föreståndare för poststationen i Hofors och sade nu upp sitt avtal. På poststyrelsens förfrågan föreslog länsstyrelsen att Johan Peter Olsson skulle bli den nye föreståndaren och denne antogs från den 3 mars 1878. Drygt ett år senare fick postmästaren i Kungsbacka poststyrelsens uppdrag att säga upp kontraktet med Olsson till upphörande med juli månads utgång. Orsaken var den förestående omregleringen av postgången vid införande av lantbrevbärning. Den 19 juni 1879 daterade poststyrelsen det beslut som bland annat innebar att lantbrevbärning med två turer i veckan skulle inrättas på linjen Rågelund - Solryd - Frillesås - Hofors. I samband därmed upphörde kärrpostföringen mellan Frillesås och Hofors och poststationen i Hofors drogs in med juli månads utgång 1879. I Hofors inrättades långt senare en poststation med socknens namn. Om denna berättas i föregående avsnitt med rubriken Idala.

Stavningen av namnet Hofors har varierat. I ett brev den 8 februari 1894 uppgav kommunombudet J P Olsson "att Hoffors brukar stavas med två f, vilket också närlagde kronodebetsedel utvisar, då under förre poststationen i Hoffors, å poststämpeln, Hoffors var stavat med ett f". Upplýsningen kan vara intressant för hembygdsfilatelisterna. Eftersom den ursprungliga poststationen fanns under mer än fem år och omsättningen vid poststationen inte var så liten, torde det finnas ett antal frimärken bevarade med stämpelavtrycket.

Det fanns för övrigt samtidigt med det halländska Hofors en poststation i Gävleborgs län med namnet *Hofors' station*. Trots att det sålunda var gaderat för felsorteringar genom suffixet "station", undvek man att ge den poststation, som så småningom skulle återuppstå i Halland, namnet Hofors och valde i stället sockennamnet Idala.

Idala socken

1894-07-01--1973-03-31

Idala

När man organiserade lantbrevbäringslinjer (de första på sina håll i landet redan 1878), utsågs i de flesta socknar, vars poststationer drogs in, s k kommunombud. De hade till uppgift att förmedla kontakten med lantbrevbäraren. Denne fungerade i verkligheten inte som mycket mer än ett postbud med värdeförmedling i begränsad omfattning till de förhållandevis få personer som han fick kontakt med under turen.

I samband med indragning av poststationen i Hofors med juli månads utgång 1879 utsågs ett sådant kommunombud. Johan Peter Olsson, som hade efterträtt den förste poststationsföreståndaren i Hofors, Johannes Andersson, fick detta uppdrag. Det avlönades inte av postverket. Vissa socknar svarade själva för en blygsam ersättning till sina kommunombud, men det framgår inte av handlingarna om så var fallet i Idala socken efter indragning av poststationen i Hofors. Om denna berättas i följande avsnitt med rubriken Hofors..

Vid kommunalstämman med Idala församling den 26 mars 1893 anmäldes, att *"J P Olsson i Hofors av sagt sig att under närvarande förhållande vara postombud för Idala och Gällinge socknar"*. Stämman beslöt då enhälligt att begära hos poststyrelsen att få en poststation i Hofors med post tre gånger i veckan. Man motiverade detta med att *"obehagligheter på många sätt vidlåda den nuvarande öppna postföringen dels emedan postens storlek ofta vållar brevbäraren svårigheter, dels emedan oegentligheter påstås förekomma i nuvarande öppna postföring, dels emedan försändelserna ofta bliva försenade flera dagar innan de komma adressaten till handa"*.

Ordföranden för Idala kommunalnämnd Johannes Eliasson i Slätthall utsågs att framföra önskemålen till poststyrelsen. Ett protokoll med samma syfte skrevs vid den samtidigt avhållna kommunalstämman med Gällinge församling den 26 mars 1883. Ur detta protokoll kan man hämta att Johan Peter Olsson hade förklarat sig villig att förestå en eventuellt blivande poststation i Hofors. Protokollet återger också stämmans enhälliga uttalande, att lantbrevbärningen borde dras in och karrpost anordnas tre dagar i veckan. Ordföranden Wilhelm Thyren utsågs att göra ansökan härom till poststyrelsen.

De båda ordförandena fullgjorde sina uppdrag i ett gemensamt brev till poststyrelsen redan den 27 mars 1893. Av detta framgick bland annat att postförsändelserna ofta var så stora att brevbäraren hade

svårt att bära dem gående och därför tvingats åka under hela vintern samt att brådskande försändelser till socknarnas tjänstemän och handlande kunde få ligga på Frillesås station i fyra dagar.

Poststationsföreståndare Albert E Hinterlach i Frillesås tillstyrkte ansökan, men postinspektionen begärde den 5 maj 1894 en förklaring av lantbrevbäraren på linjen Frillesås-Hofors, M J Landberg, över uppgiften i protokollet från Idala kommunalstämma om att oegentligheter förekom vid lantbrevbärningen. Landberg svarade att han inte kände till några oegentligheter men väl adressaternas missnöje över att assurerade brev och postanvisningar *"måste kvitteras och erhållas först nästa gång"*. Poststationen fick inte lämna från sig till lantbrevbäraren värdebrev eller penningbelopp i förskott. Ordföranden Johannes Eliasson återkallade i ett brev den 23 maj 1894 hela den mening i protokollet i vilken uttrycket "oegentligheter" hade använts av misstag.

Den 20 augusti 1894 hölls åter kommunalstämmor samtidigt i Idala och Gällinge. I båda fallen uppgav man sig vara beredd att avlöna en blivande poststationsföreståndare under högst tre år "men helst inte mera än ett år".

Den 12 mars 1894 redovisade postinspektör Victor Melander i Malmö till poststyrelsen ärendet om ifrågasatt återinrättande av en poststation i Hofors i Idala socken. Han uppgav att anbud hade kommit på karrpostföring mellan Frillesås och Hofors mot en ersättning av kr 1:95 per tur fram och åter. Lantbrevbärningen på samma sträcka kostade då enligt gällande kontrakt kr 2:56 per tur. Med höjning av frekvensen från två lantbrevbärningsturer till tre karrpostföringsturer skulle merkostnaden stanna vid kr 37:96 per år och *"då ordnandet av ifrågavarande orters postförbindelse på sätt sökandena begärt skulle medföra avsevärda fördelar"*, tillstyrkte postinspektören bifall. Han sände med två förslagskontrakt. Det ena avsåg en oavlönad befattning för Johan Peter Olsson i Hofors som poststationsföreståndare och det andra ett åtagande för J P Olsson och August Johansson i Hofors att gemensamt ansvara för postföringen mellan Frillesås och Hofors. Postinspektören begärde också att kontraktet med Magnus Johan Landberg om lantbrevbärning skulle sägas upp före mars månads utgång så att det kunde upphöra att gälla vid halvårsskiftet.

Poststyrelsen biföll framställningen och beslöt att den nya poststationen skulle benämnas Idala. Den trädde planenligt i verksamhet den 1 juli 1894. Inte oväntat bevakade Johan Peter möjligheten att efter tre år få lön för mödan. Den 29 mars 1897 daterade han sin uppsägning av kontraktet om poststationens skötande. Han erbjöd sig att fortsätta med 150 kr i årsarvode. Förgäves försökte postinspektionen skaffa en annan lämplig person mot lägre ersättning. Poststationen, där frimärken hade sålts för 401 kr år 1895 och 600 kr år 1896,

ansågs inte heller kunna dras in. Därför gjorde postinspektionen upp ett förslagskontrakt med Olsson på 150 kr, vilket poststyrelsen godkände.

Från och med 1908 blev lantbrukaren August Forslund poststationsföreståndare. Han var son till Johan Peter Olsson. Årsarvodet hade då hunnit stiga till 300 kr. Det höjdes den 1 juli 1911 med 60 kr och fyra år senare med 120 kr. Det steg sedan i takt med de regleringar som kom till efter hand som anbudssystemet avskaffades. När August lämnade över ansvaret till dottern Karin på nyåret 1941, var årslönen 900 kr jämte 120 kr i expensanslag. Av faderns då uppnådda ålderstillägg på 360 kr kunde dottern inte dra fördel.

Idala poststation drogs in den 31 mars 1973. Den hade då gått i arv i rakt nedstigande led under tre generationer. Karin Forslund, som för övrigt fick guldmedalj 1971 för långvarig och trogen tjänst, anställdes som lantbrevbärare på linjen Frillesås - Idala.

Landa socken

1874-01-01--1875-06-30

Solryd

Från Åsa vid diligenlinjen söderut från Göteborg öppnades med 1874 års ingång en postföringslinje för betjäning av några nya poststationer i området väster om diligenlinjen. Den närmaste poststationen var Solryd i Landa socken. Där blev länsmannen F W Carlberg föreståndare med 35 kr i årsarvode. Det hann höjas till 150 kr innan poststationen drogs in vid halvårsskiftet 1875. Jag har tyvärr inte kunnat finna några dokument som kan utgöra underlag för belysning av händelser av lokalt intresse under poststationens korta livstid. Ett brev från länsman Carlberg närmare 17 månader efter indragningen av poststationen i Solryd avslöjar hans önskan om tillstånd att använda den indragna poststationens balansvåg med vikter. Den behövdes *"för bestämmande av beloppet av de frimärken, som borde åsättas avgående försändelser i tjänsten"*. Poststyrelsen biföll inte denna ansökan.

Landa socken

1875-07-01--1888-08-31

Rågelund

Det poststationsras som inträffade i Halland halvtannat år efter kronobrevbäringsreformen innebar en korrigerig av beståndet av fasta poststationer. En minskning var nödvändig sedan det visat sig att man i brådskan vid 1874 års reform hade tagit till i överkant. Men samtidigt som många poststationer drogs in, tillkom ett fåtal nya. Man kan ju uttrycka det så att det geografiska läget för vissa poststationer korrigerades, eller, om man så vill, man flyttade vissa poststationer för att ge sockenborna bättre service.

En av de poststationer som kom till i detta sammanhang var den som fick namnet Rågelund. Det var ett hemman i Landa socken och den platsen blev ersättning för den indragna poststationen i Frillesås. Poststationen i Åsa drogs också in vid det tillfället liksom sju andra poststationer i närområdet.

Till föreståndare för poststationen med namnet Rågelund utsågs Olaus Landberg. Han fick 200 kr i årsarvode. Efter hans död i november 1877 övertog sonen Magnus Johan Landberg befattningen. Denne fick också kontrakt som lantbrevbärare på linjen Rågelund-Hofors via Frillesås, när poststationen med namnet Hofors i Idala socken drogs in den 31 juli 1879.

Vid förberedelserna för att införa lantbrevbäring i Halland hade man också diskuterat möjligheten att dra in Rågelunds poststation. Mot detta vände sig kommunalstämman i Frillesås kyrka den 17 november 1878. Vid detta tillfälle skulle man ta ställning till kronolänsman Carlbergs skrivelse med förslag på organisation av lantbrevbäringen. Det fanns inga egentliga invändningar mot att Hofors poststation i grannsocknen Idala skulle dras in men man yrkade enhälligt på att Rågelunds poststation skulle bibehållas. Därifrån ville man ha lantbrevbäring inom den egna socknen (Landa), efter förlusten av poststationen i Frillesås kyrkby den 30 juni 1875. Organisten J P Lagermark hade sedan dess i egenskap av kommunombud tagit emot socknens postväska och varit den förmedlande länken mellan lantbrevbäraren och sockenborna.

Enligt kontraktet var det poststationsföreståndare Magnus Johan Landberg som svarade för lantbrevbäringen, men han anlätade troligen någon annan att utföra den. Han fick så småningom uppleva att hotet om indragning av Rågelunds poststation förverkligades. Detta hände den 31 augusti 1888. Nästa dag började allmän trafik på den då helt färdigställda västkustbanan. Man kan med någon överdrift

uttrycka det så att Rågelunds poststation ersattes av den på närmare två kilometers avstånd belägna förenade post- och järnvägsstationen Frillesås. Därmed var cirkeln sluten, för det var i Frillesås som den berörda delen av Landa socken hade fått hämta och lämna sin post under den första perioden efter kronobrevbäringsreformen. Många sockenbor hade troligen anlitat poststationen i Solryd, vilken liksom poststationerna i Frillesås och Åsa fanns under tiden 1 januari 1874 - 30 juni 1875.

Olika uppfattningar råder om tidpunkten för tillkomsten av poststationen i Rågelund och indragningen av poststationerna i Frillesås, Solryd och Åsa, men de uppgifter jag lämnar i denna skrift bör äga vitsord. En blick på tidtabellsamlingarna i 1875 års cirkulär visar t ex att postföringslinjen mellan Gressela och Rågelunds poststationer fanns från juli månads början.

Gressela—Rågelund.					
(Från juli månads början 1875.)					
T. F.	—	7,0	f. m.	0,4	Gressela poststation
T. F.	7,45	8,0	f. m.	1,3	Fjärås poststation
T. F.	10,0	10,15	f. m.	1,8	Hofors poststation
T. F.	12,0	—	mid.	2,0	Rågelunds poststation
					O. L. 11,30 — f. m.
					O. L. 10,30 10,45 f. m.
					O. L. 8,15 8,30 f. m.
					O. L. — 6,30 f. m.

Vid indragningen av poststationen i Rågelund med järnvägens tillkomst ändrades Magnus Johan Landbergs lantbrevbäringslinje. Han fick från den 1 september 1888 ansvara för lantbrevbärningen på en linje från Frillesås förenade post- och järnvägsstation över Frillesås lärarboställe och kyrkoherdeboställe till Hofors och åter samma väg. Hans ersättning blev kr 2:56 för varje tur, samma belopp som han haft för lantbrevbärningen mellan Rågelund och Hofors. Linjelängden var också ungefär densamma.

Även om poststationen Rågelund fanns ungefär 13 år, lär det vara ont om bevarade brev eller frimärken med stämpelavtryck därifrån. Magnus Johan Lindberg fick så sent som den 26 maj 1888 en erinran från poststyrelsen för att han slarvade med datumstämplingen. Postmästaren i Varberg hade till poststyrelsen skickat fyra vanliga brev som lämnats in i Rågelund och poststyrelsen fann "vid skärskådande av de å kuverten anbragta frimärkena desamma vara så otydligt avstämplade, att varken namnet å postanstalten, där avstämplingen verkställts, eller dagen då sådant skett, kunnat, åtminstone vad beträffar tre av breven, urskiljas".

Landberg hade fått likande anmärkningar tidigare och poststyrelsen dömde honom nu att betala fem kronor i böter. Enligt 1886 års instruktion för generalpoststyrelsen tillfördes bötesbeloppet understöds-kassan för änkor och barn efter personer som varit anställda i postverket.

I trakten av Rågelund ägde ett postrån rum på natten till den 24 mars 1850. En postiljon med namn Abrahamsson blev överfallen en kvarts

mil norr om Rågelund. I sin rapport om detta skrev postmästare Georg Menn i Kungsbacka till poststyrelsen, att när Abrahamsson färdades "uppför en backe, avlossades från någon till vänster om vägen dold person ett skarpt skott, vilket träffade hästen uti länden och ljumsken utan att såra varken postiljonen eller den skjutsande. Som kreaturet var ovanligt starkt och livligt, lyckades det att genom ett hastigt körande undgå vidare angrepp och uppnå den en kvarts mil avlägsna postgården Rågelund. Den bleserade hästen dog under behandling av tillkallad djurläkare samma dag om eftermiddagen".

Postiljon Abrahamsson fullföljde sitt vaktpass och kom med alternerande skjutsbönder och hästar till Halmstad på eftermiddagen den 24 mars. Postmästare Carl Fredrik Pihlson underrättade länsstyrelsen som vidtog "åtgärder för de brottsliges upptäckande".

Brottslingarna kom undan den gången. Troligen hörde de till det gäng på sju som flydde ur länshäktet i Vänersborg den 22 januari 1850 och stal två hästar och en vagn från en bonde vid vägen mot Uddevalla.

Lindome socken

1874-01-01--1875-06-30

Rantorp

I Lindome socken öppnades med 1874 års ingång en poststation med namnet Rantorp. Den låg utmed den stora huvudpostföringslinjen mellan Göteborg och Helsingborg och krävde således inte någon särskild postföring. Föreståndaren, hemmansägaren Johannes Svensson, behövde bara passa diligensen två gånger dagligen på dess färd i båda riktningarna.

Svensson fick 50 kr i årsarvode, ett belopp som efter framställning höjdes till 100 kr innan beslut fattades om poststationens indragning med juni månads utgång 1875. Poststationen återinrättades aldrig och den är mycket svår, för att inte säga omöjlig, att dokumentera med stämpelavtryck på frimärken eller brev.

Lindome socken

1887-07-01--

Lindome

Som framgår av det följande avsnittet om Alafors fick den då 13 år gamla poststationen namnet Lindome, när den flyttades från Alafors den 1 juli 1887. Ny föreståndare blev hemmansägaren Aron Benjaminsson. Det var inte länge han fick behålla sin befattning, för drygt ett år senare flyttades poststationen knappt 200 meter från hans bostad till det nyuppförda stationshuset i Lindome, där stinsen Carl Nyberg blev föreståndare från den 1 september 1888 med 240 kr i årsersättning för själva postsysslan.

I ett omfattande ärende sex år senare åberopade Nyberg sin stora frimärksförsäljning som skäl för högre avlöning. Tf postmästare Thomas Rönström i Kungsbacka tillstyrkte framställningen, men postinspektionen i Malmö ställde sig undrande över *"den väsentliga ökning av frimärksåtgången, som uppkommit under innevarande års förra hälft"*. Carl Nyberg uppgav i sitt svar, att ökningen hade *"sin förklaring däri, att sedan jag erhållit kännedom om, - dels att en handlande här i orten, som har frimärken till salu i sina handelsbutiker, uppköpte de till avsalu avsedda frimärkena i Göteborg, och dels Anderstorps fabrik, som är belägen i närheten av stationen, bekom de frimärken fabriken förbrukade, från huvudkontoret i Göteborg - dessa blivit av undertecknad uppmanade uppköpa de för deras korrespondens erforderliga frimärken vid den poststation de avlämna och avhämta post, d v s Lindome, vilket även hörsammats, och tillfölje därav den ökade och tilltagande frimärksåtgången"*.

Jag kan inte underlåta att citera även fortsättningen av Nybergs svar, eftersom det visar att ortstämpelsamlare inte alltid kan ta uppborssiffror som den enda faktorn vid bedömning av värdet på välstämpelade märken. Efter motsvarande fall har redovisats i boken *"Kommunikation i Västbo"* på sid 100 i avsnittet om Bosebo.

"Begagnande mig av tillfället påpeka, att frimärksförsäljningen härstädes nog uppginge till ännu högre belopp, därest ej största delen av platsens snickare (som uppgå till flere hundra) vilka avsända möbler till en stor del platser inom landet ävensom sändningar till Norge, erhöilo i likvid för levererade möbler en myckenhet frimärken, vilka möbeluppköpare inlägga i sina rek och värdebrev i stället för silvermynt".

Postinspektör Victor Melander i Malmö ansåg inte skäl föreligga för höjning av ersättningen och Carl Nyberg fick t v nöjas med arvodet på 240 kr. Samma beslut meddelade poststyrelsen också för poststationen i Åsa (då med namnet Åsa station). Vid följande allmänna regleringar av arvodena till föreståndare för förenade

poststationer fick Nyberg emellertid löneförbättringar. Ett extra tillskott på 60 kr om året fick han från den 1 juli 1899 på grund av tillkommen s k sidopost. Då hade nämligen lantbrevbäringen på linjen Lindome - Hällesåker - Inseros inrättats och medfört merarbete för honom. Samtidigt öppnades också en poststation i Hällesåker, som redovisas i ett särskilt avsnitt i denna skrift.

Med den ökande trafiken både för post och för järnväg skildes poststationen i Lindome från järnvägen, något som Nyberg fick uppleva den 1 oktober 1926. Poststationen flyttades ca 400 meter till affären, där handelsföreståndare David Algot Petersson blev föreståndare. Efter något mer än sju år flyttades poststationen tillbaka till järnvägsstationen den 1 januari 1934, där Claes Hjalmar Larsson under två månader fick ansvara för både post och järnväg. Han avgick med pension den 1 mars 1934, varefter följande järnvägsmän ansvarade för posten: Ernst Marcus Thåström (1934-1939), Oscar Alfred Persson (1939-1940), John Anton Lindelöf (1940-1944), Anders Johansson (1944-1947) och Sven Johan Teodor Grönberg (1947-1951).

Den 15 februari 1951 skildes posten åter från järnvägen och Jenny Karlsson, som varit platsvakt i Grönskog 1923-1937 och postbiträde i Sävsjöström sedan 1942, blev nu föreståndare för poststationen i Lindome. Den statushöjdes till postexpedition den 1 oktober 1951 och Jenny Karlsson fick titeln stationsmästare, följd av Stig Blom 1963. Posten flyttades 1965 till en paviljong och på senhösten 1973 till rymliga lokaler i det nyöppnade Lindome Centrum. Åtskilliga vindar har sedan dess blåst i olika riktningar och sedan 1986 kallas postanstalten i Lindome för postkontor, där postmästare Anette Lafranchi fått överta ansvaret.

Älvsåkers socken

1874-01-01--1887-06-30
(I P län: 1939-02-01--1990-06-30
1990-10-08)

Alafors

Inom Kungsbackas postala förvaltningsområde inrättades 14 nya poststationer i samband med att postverket tog över ansvaret för kronobrevbäringen i Halland med 1874 års ingång. En av dem var Alafors i Älvsåkers socken. Poststationen förlades till en plats utmed den gamla postföringslinjen mellan Göteborg och Kungsbacka. Till föreståndare utsågs Anders Carl Bergman, som fick 50 kr i årsarvode för sitt bestyr med poststationen.

Efter påstötningar från flera håll fann sig postmästaren i Kungsbacka föranlåten att i ett brev den 16 december 1874 hos poststyrelsen framföra önskemål om högre ersättningar till poststationsföreståndare inom hans revir. Detta ledde bland annat till det resultatet att Bergman fick 100 kr om året, räknat från 1875 års början.

Avsaknaden av den poststation som från januari 1874 hade funnits en tid i Rantorp ledde till planer på en framställning år 1884 om att poststationen i Alafors skulle flyttas till Rantorp, sedan det visat sig lönlöst att försöka få fördelen med att ha poststationer på båda platserna. En flyttningsframställning hade ännu inte kommit till poststyrelsen, när ett brev med syftet att "mota Olle i grind" nådde poststyrelsen den 10 juni 1884. Det var skrivet av kvarnägaren H P Kallhauge samt J C Holmberg i Lyckan, Lindome. Den sistnämnde var komminister i Tölö, Lind och Älvsåker.

I brevet framhöll de att hela Älvsåkers församling skulle lida av att poststationen flyttades från Alafors till Rantorp, "*där den varit förr men blev indragen eftersom den inte kunde bära sig*". Bland andra skäl framhölls det centrala läget för poststationen i Alafors vid gränsen mellan Tölö, Lindome och Älvsåker. I poststyrelsen blev ärendet påtecknat "*ansågs ej för närvarande föranleda vidare åtgärd*".

Poststationsföreståndare Anders Carl Bergman avled den 22 april 1887, varefter poststationen flyttades den 1 juli 1887 en kvarts mil norrut till Lindome by. Samtidigt ändrades dess namn från Alafors till Lindome och hemmansägaren Aron Benjaminsson blev föreståndare med 150 kr i årsarvode. Som vikarie efter Bergmans död tjänstgjorde som föreståndare för poststationen i Alafors Bergmans dotter Augusta Elisabeth fram till halvårsskiftet 1887.

Det var väntat att den av poststyrelsen beslutade flyttningen och namnändringen av poststationen i Alafors inte kunde godtas av alla som berördes. Komminister Holmberg, som tre år tidigare hade

motsatt sig planerna på att låta flytta poststationen till Rantorp, skrev redan den 17 maj 1887 till poststyrelsen för att begära att få bibehålla poststationen i Alafors och att få fröken Bergman utnämnd som ordinarie föreståndare. Handlanden J F Andersson och slaktarmästaren Joh F Carlsson instämde i önskemålen, men poststyrelsen fäste inte något avseende vid dessa. En skrivelse i helt motsatt riktning var det tackbrev till poststyrelsen, som lantbrukare O M Lindberth undertecknade den 1 juni 1887, då han på församlingens vägnar förklarade sig synnerligen belåten med att Aron Benjaminsson hade blivit utsedd till stationens föreståndare.

Men det skulle bli mera skriftväxling om poststationens läge. Vid kommunalstämman den 3 juli 1887 i Älvsåkers kyrka under ordförandeskap av A M Andersson fick protokollets tredje paragraf följande lydelse:

"Med anledning därav att poststationen inom kommunen blivit indragen och då hela Älvsåkers socken, där jordbruk, kvarnaffär, handel och möbelsnickeri samt belägenheten emellan tvenne städer förorsakade en rätt anseelig korrespondens, nu blivit hänvisad, att antingen i Kungsbacka eller i Lindome, båda ställena alltför avlägsna, avhämta och inlämna sin post, samt då man ansåg att härigenom en föga tidsenlig orättvisa blivit orten bevisad, förmodligen till följe av att vederbörande vore i okunnighet om de lokala förhållandena, så beslöt kommunalstämman enhälligt, att genom utdrag av detta protokoll hos Kungl. Generalpoststyrelsen vördsamt hemställa om att en poststation åter måtte i Alafors inrättas, så att kommunen ej längre måtte på detta sättet vara utestängd från förmånen av postbefordran".

Från åtskilliga korrespondenter kom i början av juli 1887 skrivelser till poststyrelsen med motsvarande syfte. Kronofogden i Fjäre fögderi ansåg det skäligt att inrätta en poststation i Alafors med bibehållande av den i Lindome och menade, att när den sistnämnda efter kort tid skulle förenas med järnvägsstationen, vore det lämpligt att låta Benjaminsson bli föreståndare för en ny poststation i Alafors. Ännu ett brev kom till poststyrelsen i denna fråga, nämligen från E D Heumann, som var ansvarig för pastoralvården i Tölö, Lindome och Älvsåkers församlingars pastorat. Det remitterades till postmästaren i Kungsbacka för yttrande.

Ordinarie postmästaren L E L Danielsén var ledig under större delen av sin tid som postchef i Kungsbacka, och nu fick vikarien Thomas Rönström uttala sig. Detta gjorde han i en tre foliosidor lång skrivelse den 2 september 1887, till vilken han fogade ett nästan lika långt uttalande av poststationsföreståndare Benjaminsson i Lindome. Svaren gick ut på att någon förändring inte borde vidtas. Poststyrelsens beslut den 9 september 1887 gick i samma riktning och ärendet påtecknades att det inte borde "*till avseende föranleda*".

Det blev ändå inte mycket längre än ett års tid, som Alafors-borna kan sägas ha varit av med sin poststation. När västkustbanan

fullbordades följande höst, inrättades nämligen en förenad post- och järnvägsstation med namnet Anneberg omkring två kilometer söder om den ursprungliga poststationens läge. Där om berättas i avsnittet om posten i Tölö socken.

Här bör också nämnas, att postnamnet Alafors har kommit till på nytt i modern tid. Den 1 februari 1939 öppnades i Älvsborgs län i dåvarande Starrkärrs kommun en poststation med namnet Alafors. Genomgripande strukturrationaliseringar medförde att den började kallas "lokalpostkontor" 1977 och blott "postkontor" från 1986 års ingång. Den drogs in vid halvårsskiftet 1990, men öppnades åter den 8 oktober 1990. Enligt projekt "Nät 92" har den därefter lämnats ut på entreprenad.

1899-07-01--1964-08-31

Hällesåker

Vid kommunalstämman med Lindome församling den 31 mars 1898 utsågs en kommitté på fem personer med uppdrag att hos poststyrelsen begära att få en poststation inrättad i Lindome sockens övre del. I samband därmed skrev ägaren av Ingsered, C L Larsson, och förre häradsskrivaren C E Kleberg och föreslog en ändring av postgången med syfte bland annat på att poster skulle utgå samtidigt på morgnarna från Skene och Lindome för att sammanträffa i Hällingsjö, "där en postanstalt således vore erforderlig" samt "att en postanstalt bleve inrättad å passande ställe inom Lindome socken någorlunda halvvägs emellan Hällingsjö och stationen Lindome, t ex å hemmanet Hällesåker".

Hällingsjö, som ligger i Västergötland, har jag berört i ett par tidigare skrifter (t ex i "posthistoria från Bollebygds härad", posthistorisk skriftserie nr 143). Där hade funnits en poststation under två perioder, när den nu nämnda framställningen avläts, nämligen dels 1875-1877 och dels 1879 - januari 1895. Den återinrättades den 1 juni 1903. Poststationsföreståndarna i Rävlanda och Sätilla motsatte sig att den skulle öppnas efter nyssnämnda framställning, medan kyrkoherde Been i Sätilla pastorat tillstyrkte. Poststyrelsens avslag vid detta tillfälle berodde troligen mycket på ett avstyrkande av postmästaren i Borås, som framhöll "att i Sätilla socken finnes redan en poststation, Sätilla, och att i Björketorps socken, dit Hällingsjö hör, redan förut finnas två poststationer, Rävlanda och Hindås".

De av kommunalstämman utsedda kommitterade tog god tid på sig för att förbereda sin framställning om en poststation i Hällesåker. De daterade sitt brev till poststyrelsen den 23 november 1898 och vitsordade bland annat att Larsson och Kleberg samt kyrkoherde Been hade lämnat riktiga uppgifter i sina yttranden. I kommitterades framställning hette det bland annat:

"De under nuvarande förhållanden inom Lindome längst från post-

stationen belägna hemman hava minst 13 kilometers väg för avlämnande och avhämtande av post och då det är ett länge känt och saknat behov av postföring längs den från Annestorp genom östra Lindome och till Hällingsjö anlagda nya landsvägen, så få vi ödmjukligen anhålla, att Kungl. Generalpoststyrelsen täcktes bifalla de gjorda framställningarna rörande förbättrade postförhållanden inom vår och de övriga sökandenas i det hänseendet hittills vanlottade trakt".

Från före nämndemannen Anders Bengtsson i Kalvshult ingick i december 1898 också en skrivelse med begäran om en poststation i Hällesåker. Postinspektör Victor Melander uttalade i ett brev den 28 februari 1899 till sin kollega i Göteborg den åsikten "att det synes vara av behovet påkallat, att lantbrevbäring anordnas mellan Lindome poststation och Inseros (Ingsered) två eller tre gånger i veckan (antalet veckoturer beroende på legoersättningens storlek) och att poststation inrättas i Hällesåker, därest lämplig person därstädes finnes, som är villig att under någon tid handhava poststationen utan ersättning eller åtminstone mot ett jämförelsevis lågt arvodesbelopp".

Postinspektören i Göteborg ville inte ha någon ändring av postgången inom sitt område och kommenterade i sitt svar inte frågan om lantbrevbäring och poststation i Hällesåker, vilken bara indirekt skulle beröra honom. Victor Melander skrev till poststyrelsen den 13 maj 1899 och redovisade hela ärendet. Han framhöll att Johan Albin Enelund hade erbjudit sig att ha hand om en poststation i Hällesåker till utgången av juni 1901 utan arvode från postverket och att han var villig att "själv eller genom annan pålitlig och lämplig mansperson ombesörja lantbrevbäring på en omkring 1.5 nymil lång linje Lindome poststation - Hällesåkers möjligen blivande poststation - Inseros mot en ersättning av en krona 50 öre turen, motsvarande 50 öre milen, eller efter helt år räknat, 234 kronor".

Poststyrelsen beslöt enligt den framställning som avslutade Melanders brev och från den 1 juli 1899 fanns den önskade poststationen i Hällesåker, förbunden med Lindome genom lantbrevbäring. Antalet värdebrev och postanvisningar var ringa vid poststationen, men uppbörden visade tämligen goda siffror. Frimärksförsäljningen uppgick sålunda år 1900 till 1583 kronor. När Enelund i slutet av sin "prövotid" begärde att få ersättning för arbetet med poststationen, medgavs 100 kronor i årsarvode, räknat från den 1 juli 1901. Den 23 mars 1903 sade han dock upp sig och efterträddes då av Carl Wilhelm Enelund, som varit sergent.

Det blev ännu en Enelund som fick svinga datumstämpeln i Hällesåker, nämligen Gustaf Viktor, som anställdes med 1943 års ingång, sedan företrädaren avlidit. Han blev den siste poststationsföreståndaren i Hällesåker. Efterkrigstidens rationaliseringar ledde till att poststationen ersattes med lantbrevbäring den 1 september 1964.

Onsala socken

1864-01-01--

Namn Onsala 1 1966-05-31--1981-12-31

Onsala

Den betydliga sjöfarten återopades som ett av skälen, när Onsala sockenmän i juli 1863 skrev till poststyrelsen och begärde att få postbefordran tre gånger i veckan mellan Kungsbacka och Onsala samt en postanstalt öppnad i Onsala. Med en statistik från lotschefen visades att under 1860 hade 20 inrikes och 74 utrikes seglare "sökt skydd i Malmö hamnar och på den s k Kungsbackafjorden, bägge belägna vid Onsalastranden". Motsvarande siffror för år 1861 var 14 resp 107 och för år 1862 13 resp 143, vilket under treårsperioden motsvarade 16 inrikes och 108 utrikes fartyg "förutom den mängd kustfartyg som nästan dagligen anlöper Mönsters hamn".

I ansökan nämndes också vilka befintliga inrättningar som hade behov av ordnad postgång utöver socknens befolkning på 2797 personer. Socknens postbud hade år 1862 förmedlat ca 2000 ankommande och 2500 avgående brev förutom tidningar. När ansökan gjordes, fanns under vissa förutsättningar enligt ett regeringsbeslut i mars 1860 möjlighet att få en poststation inrättad som ett "speditionskontor" åt postkontoret i Kungsbacka. Sökandena förefaller ha varit medvetna om detta, när de i framställningen uttryckte önskan om "en postanstalt, helst Postexpedition". Brevet undertecknades av ett 50-tal personer med riksdagsfullmäktigen August Carlberg, lotsfördelningschefen Natt och Dag samt grosshandlaren Rundberg på första raden. Kronofogden Petersson i Fjäre fögderi tillstyrkte "bifall till den begärda postanstalten inom Onsala socken, såsom av behovet högt påkallad". En helt motsatt uppfattning hade postmästare Georg Menn i Kungsbacka. Han inledde sitt remissvar på följande sätt:

"Bland de många ansökningar om inrättande av nya poststationer, som av enskilda kommuner till Kungl. Styrelsen ingivits torde sannolikt få varit mindre av behov påkallade än den som avlåtits från ett fåtal innevånare inom Onsala socken och blivit för yttrandes avgivande mig delgiven".

Menn uppgav flera skäl till sin negativa inställning i sitt svar den 13 september 1863 och lämnade en bild över hur postgången dittills varit ordnad för Onsalalandets befolkning:

"Socknens manliga befolkning idkar nästan uteslutande sjöfart på utrikes orter, eller jordbruk å ovanligt små hemmalotter; någon annan industri gives ej inom densamma och således icke heller någon

affärskorrespondens. Antalet av dit adresserade rekbrev utgjorde under sistlidne år 113 st och av därifrån avgångna sådana ca 60 st; av tidningar hålles 11 ex dagliga och 5 ex veckoblad. Varken lastnings- eller lossningshamn finnes utan endast nödhamnar och det antal fartyg som uppgivits årligen besöka dessa äro vinddrivare som där sökt ett tillfälligt skydd under inträffade stormar och från vars besättningar överhuvudtaget icke 60 brev om året blivit här inlämnade. Lotsfördelningschefens portoräkning för såväl ämbets- som enskild korrespondens uppgick sistlidne år till 39 rd 60 öre. Främmande personer vilka besöka Onsala såsom badort hava på senare tider ej utgjort 30 personer om året.

Under de 16½ år jag varit postmästare härstädes har ett postbud 4 gånger i veckan, uti låst väska, avlämnat och avhämtat socknens post kl 8 fm. De under natten anlända brev och tidningar hava redan tidigt på eftermiddagen samma dag blivit genom postbudet distribuerade till samtliga adressaterna inom hela socknen och därvid åtföljt såväl avis om ankomna rekbrev som alla ofrankerade utrikes brev, vilka av postbudet antingen kontant betalas eller bliva uti dess kontrabok med postkontoret uppskrivna".

Även om postmästarens uppgifter var korrekta och väntades bidra till ett negativt resultat för petitionärerna, fanns det en viss rädsla hos postmästaren för bifall. Ett sådant skulle nämligen medföra att han miste något av sina inkomster av lösväskan till Onsalalandet och av förekommande lösbrev samt postboksavgifter. Det var vanligt att postmästarna motsatte sig tillkomsten av nya poststationer eller postexpeditioner på den tiden. Länsstyrelsen satte större vikt vid sin kronofogdes uppfattning trots att postmästaren i slutet av sitt brev ansåg att denne låtit sig missledas av petitionärerna.

Med länsstyrelsens åsikt som stöd skickade poststyrelsen ett underdånigt memorial till Kungl. Maj:t den 15 oktober 1863. Två dagar dessförinnan hade ett brev från riksdagsfullmäktigen August Carlberg kommit till poststyrelsen, vari denne bemötte postmästare Menns uttalande. Med hjälp av inhämtade statistiska uppgifter kunde Carlberg framhålla att vid tio namngivna postexpeditioner, däribland de i Misterhult och Markaryd, var antalet avsända brev bara 1300 per år, således mycket färre än antalet brev från Onsala. De många starka argument och förklaringar som Carlberg lämnade torde ha medverkat till poststyrelsens skyndsamma expedition till regeringen. Hans antydning om ett av skälen för postmästare Menns inställning sammanfaller med den uppfattning jag nämnt ovan och förtjänar att citeras:

"Till slut torde det tillåtas mig få anföra att då Herr Postmästaren utom andra inkomster för varje ankommet lösbrev erhåller 3 öre och för varje avis 6 öre, torde åtminstone till en del härav kunna hämtas stöd för Herr Postmästarens obenägenhet mot inrättandet av ifrågavarande postanstalt".

I ett brev den 10 november 1863 till poststyrelsen förklarade sig Carlberg villig att vid regeringens eventuella bifall till ansökan fullgöra skjutsen för den begärda postgången *"mot den i orten gångbara lega, eller 1 rd 20 öre rmt per mil från Kungsbacka till Onsala, samt 80 öre per mil från sistnämnda ställe till Kungsbacka"*. Han var vid skrivtillfället tydligen ännu inte underrättad om att regeringen redan den 23 oktober 1863 hade gått med på att en postexpedition skulle inrättas i Onsala, men han visse väl vart det lutade. Han blev själv utnämnd till postmästare i Onsala och satt kvar i den befattningen till nära 72 års ålder. Under hans konkurstillstånd år 1879 förordnades dock mamsell Anna Carlberg att upphålla befattningen.

Här bör kanske inskjutas att den formella beteckningen för det sålunda tillkomna postkontoret i Onsala var postexpedition, en beteckning som användes för de mindre förvaltningspostkontoren från 1850 till och med 1881. För kunderna kan servicen sägas ha varit densamma. Beslut om att inrätta postkontor och postexpeditioner fattades av regeringen. Tillsättningen av chefer vid dessa gjordes av kungen när det gällde postkontoren, medan poststyrelsen utnämnde cheferna vid postexpeditionerna. I vad det så gäller nästa lägre enhet, poststationerna, hade poststyrelsen redan i mars 1860 fått regeringens bemyndigande att inrätta sådana och det var också poststyrelsen som utnämnde föreståndare för poststationerna, oftast på förslag av länsstyrelsen eller den överordnade postmästaren.

Det skulle visa sig att man hade tagit till i överkant när man öppnade ett förvaltningspostkontor i Onsala. I ett kungligt brev den 3 november 1899 återfinns beslutet att postkontoret skulle bytas ut mot en poststation, en åtgärd som vidtogs med det nya seklets ingång. Denna förändring som blev genomförbar sedan postmästare Carlberg hade begärt sitt avsked, skedde inte i tysthet. Olika krafter försökte förhindra det. Kommunalstämman behandlade frågan i skolhuset den 29 mars 1899 och uppgav i sitt beslut att *"indragning av det i Onsala socken inrättade postkontoret icke synes vara av där rådande förhållanden i ringaste mån påkallad, samt postkontorets ersättande med en poststation skulle för kommunens medlemmar medföra högst betydande olägenheter"*.

Den akt från postinspektionen i Malmö den 18 juli 1899, som motiverade ändringen och låg till grund för poststyrelsens framställning till regeringen om rätt att dra in postkontoret, omfattar mer än fyra maskinskrivna foliosidor. I denna angavs bland annat att det fanns skäl för antagandet *"att en ej obetydlig del av de vid postkontoret i Onsala inköpta frankotecknen använts för annat ändamål än till frankering av från samma postkontor avgångna försändelser"*.

När postkontoret byttes ut mot en poststation vid det nya seklets ingång, blev handlanden Johan Peter Svensson föreståndare. Han fick börja med 450 kr i årsarvode, vilket efter bara ett år höjdes till

540 kr. Dessutom fick han efter särskild framställning ett biträdesanslag på 10 kr i månaden. Hans efterträdare från 1907 års ingång, Carl Henning Nelson vid Onsala Handels AB, fick biträdesarvodet höjt till 200 kr om året utan ändring av det egna årsarvodet på 540 kr. Från den 1 oktober 1916 höjdes det egna arvodet till 600 kr och biträdesarvodet till 240 kr, allt per år räknat.

Ester Anhild Sjöberg efterträdde Nelson den 1 maj 1927. När hon fick förflyttning till Stehag den 15 november 1929, tog Anna Maria Andersson över befattningen. Även hon sökte sig till Skåne och förflyttades till Mörarp den 1 juli 1931. Ebba Adina Lindell gick då in som vikarie för att ett år senare få befattningen "på riktigt". Nu var det åter en skånsk poststation som lockade och den 1 februari 1938 flyttade Ebba Lindell till Örtofta och Ingrid Andréa Sahlin fick ta över poststationen, följd i maj 1947 av Margit Elisabet Andersson, som under åren 1944-46 varit föreståndare för poststationen i Gottskär. Hennes period i Onsala blev kort och redan den 1 december 1947 tog Majbritt Nilsson över ansvaret. Hon hade varit postbiträde i Fjärås.

Så småningom steg omsättningen och efter knappt tio år kunde Majbritt notera att hon satsat på rätt häst. Den 1 maj 1957 blev poststationen nämligen stathöjd till postexpedition. Med titeln stationsmästare fick Majbritt Nilsson fortsätta som chef. Ny terminologi medförde att benämningen blev lokalpostkontor 1977 (blott postkontor från 1986). I 1990-talets föränderliga värld styrs postkontoret från distrikt Söder i region Göteborg med produktionschefen Alf Lundgren på plats och ansvarig för den lokala postutdelningen.

1921-06-01--1978-08-19
Namn Onsala 2 från 1966-05-31

Gottskär

Innehavaren av Gottskärs restaurant och badanstalt Gustaf Lundin gjorde i mars 1921 en framställning till poststyrelsen om att en poststation skulle få inrättas för badanstaltens gäster och hållas öppen under maj - september varje år. Lundin uppgav sig vilja avlöna en poststationsföreståndare och bekosta transporter från och till Kungsbacka. Postmästare Sven Göthlin i Kungsbacka ansåg att det skulle vara *"synnerligen fördelaktigt och arbetsbesparande, om poststation inrättades"*.

Under det följande remissförfarandet framkom det bland annat att omkring 500 badgäster hade vistats vid Gottskär under 1920 och att en blivande poststations verksamhet kunde begränsas till tiden juni - augusti. Poststationen skulle också kunna betjäna omkring 500 bofasta personer, som dittills hade anlitat poststationen i Onsala.

Poststyrelsen beslutade den 3 maj 1921 enligt framställningen och den 1 juni öppnades poststationen. Transporten av posten från Kungsbacka ägde rum med automobil. Gustaf Lundin antecknades som poststationsföreståndare, men poststationen sköttes till en början av hans dotter på hans ansvar.

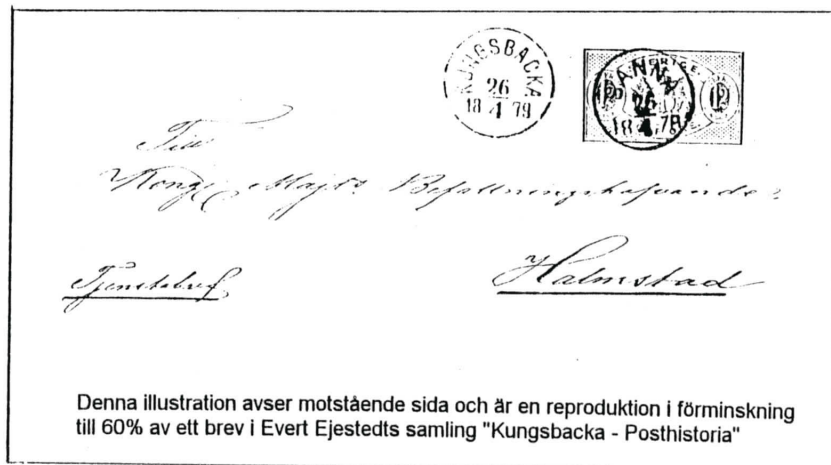
Den 1 juni 1923 övertog handelsföreståndaren Johan Kornelius Rolander kontraktet, nu med en årsersättning av 240 kr från postverket, vartill kom ett dyrtidstillägg på 96 kr. Andra "sommarpostmästare" ansvarade efter hand för att anordningen fungerade.

Den 8 juni 1958 anställdes Rosa Johansson som föreståndare för sommarpoststationen, då med en ersättning av 550 kr per månad. Ersättningen följde inte kollektivavtalet utan bedömdes som något över genomsnittet för det slaget av postarbete. Postverket betalade också hyreskostnaden för lokalen. Den 1 juni 1966 namnändrades poststationen i Gottskär till Onsala 2 och den 19 augusti 1978 drogs den in. Sommarbrevbäring och minskad hänsyn till sommargästers bekvämlighet gjorde poststationen obehövlig.

Hallands Vicka

En sommarpoststation inrättades i Hallands Vicka den 1 juni 1949 och hölls öppen juni - augusti årligen. Olika föreståndare svingade datumstämpeln under säsongerna, från 1959 Ewy Alice Ernerup. Ersättningen, som inte reglerades enligt kollektivavtal, uppgick då till 450 kr per månad. För lokalhyran svarade postverket.

Den 1 juni 1966 ändrades poststationens namn till Onsala 3 och den 19 augusti 1978 drogs den in.

Denna illustration avser motstående sida och är en reproduktion i förminskning till 60% av ett brev i Evert Egestedts samling "Kungsbacka - Posthistoria"

Släp socken

1874-01-01--1879-07-31

Sannå

En poststation med namnet Sannå inrättades med 1874 års ingång i Släps socken med J F Svensson som föreståndare. Hans årsarvode blev 35 kronor, höjt med 125 kr från och med 1875. Poststationen låg utmed en samtidigt inrättad kärrepostled mellan Kungsbacka och Släp genom Vallda och Släps socknar.

J F Svensson ansvarade också för postföringen på delsträckan mellan Vallda och Sannå, medan poststationsföreståndare L A Thollén i Vallda svarade för postföringen på den första delsträckan. Enligt ett senare kontrakt, daterat den 26 oktober 1875, fick J F Svensson svara för postföringen på hela sträckan mellan Kungsbacka och Sannå, då utökad från en till två turer i veckan. Han blev i april 1879 uppsagd från detta åtagande, liksom från befattningen som poststationsföreståndare. Då var planerna för omorganisation genom lantbrevbäring klara. De realiserades med augusti månads ingång 1879. I stället för att vara enbart postförare blev Svensson nu antagen till lantbrevbärare på linjen Kungsbacka - Sannå med två turer i veckan. Poststationen i Sannå drogs in med juli månads utgång. En framställning efter kommunalstämman med Släps socken den 6 juli 1879 om att få behålla poststationen avsågs av poststyrelsen. Socken fick en annan poststation den 1 juli 1898, varom jag berättar i avsnittet om Släp.

Här kan finnas anledning att kort nämna något om kronofogden B L Hommerberg. I samband med översyn för revidering av den då årgamla postordningen i Halland fick postmästare Danielsén i Kungsbacka den 28 juni 1875 ett telegram från poststyrelsen i vilket han beordrades att bli infordrad poststationsföreståndare J F Svenssons i Sannå anbud på postföring med gångbud mellan Kungsbacka och Sannå. Kronofogde Hommerberg hade då redan på eget bevåg träffat en överenskommelse med änkan Albertina Börjesson om att hon för 100 kr per år skulle bära posten två gånger i veckan på den angivna sträckan.

Poststyrelsen reagerade genom att meddela postmästaren, att det "ej kunde anses vara fullt betryggande att åt kvinnsperson anförtro ifrågavarande postförings ombesörjande". Postmästaren skulle därför "ofördröjligen infordra och till Kungl. Generalpoststyrelsen insända skriftligt anbud på samma postförings övertagande av poststationsföreståndare J F Svensson i Sannå eller annan lämplig person".

Svensson bjöd det dubbla. Änkan fick sparken och från den 1 december 1875 var det han som ansvarade för postföringen med en årsersättning av 200 kr. Det är inte omöjligt att han i sin tur på eget ansvar anlät änkans för postföringen och kanske till och med betalade henne mer än den lön hon utlovats av Hommerberg. Han behövde väl inte stoppa så mycket av årsersättningen i egen ficka.

1898-07-01--1953-09-30
(Jfr Särö)

Släp

När man planerade för organisation av lantbrevbäring i Halland, beslöts bland annat om indragning av poststationen i Sannå, som hade öppnats med 1874 års ingång. Av ett avsnitt i denna skrift framgår att detta beslut verkställdes med utgången av juli 1879. Poststyrelsen hade lämnat en framställning den 22 november 1878 om dess bibehållande utan åtgärd.

I den då avvisade framställningen hade ett stort antal personer, däribland kvarnägaren Brogren, kyrkvärden Arvidsson, handlanden Hansson, folkskolläraren Lindgren och klockaren Engström anfört, *"att postutväxlingen mellan Kungsbacka och nämnde poststation (Sannå) är för vidlyftig för att kunna av lantbrevbärare till allas vårt gemensamma gagn med säkerhet utföras, alldenstund en vitt omfattande utrikes korrespondens till följde därav att största delen av kommunens manliga befolkning idkar sjömansyrket, här äger rum"*. I fortsättningen av framställningen betonades att lantbrevbäraren inte hade skyldighet att veta till vilka länder frankeringstvång rådde. Vidare tryckte man på att många personer prenumererade på dagliga tidningar, men då lantbrevbäraren bara skulle gå två dagar i veckan, kunde de inte ha någon större glädje av sina prenumerationer.

Sannå poststation drogs in trots en förnyad anhållan av kommunalstämman den 5 juli 1879 och Släps socken fick nu vara utan en fast poststation under närmare två decennier. Vid kommunalstämman den 10 mars 1898 under K Engströms ordförandeskap behandlades postfrågan. Protokollets andra paragraf lyder:

"För den händelse Kungl. Generalpoststyrelsen så skulle fordra, beslöts att med kommunalkassans medel bekosta såväl hyra för lokal som avlöning åt poststationens föreståndare för en tid av två år, räknat från stationens öppnande".

Postmästare Thomas Rönström i Kungsbacka hade vid en framställning fyra år tidigare från Vallda kommun i samma riktning ställt sig avvisande. Denna gång tillstyrkte han framställningen *"så mycket*

mera som Släps kommun förklarat sig ej hava något gagn av att en poststation inrättas inom Vallda socken och ej heller av den som endast under sommarmånaderna är i verksamhet å badorten Särö".

Den sistnämnda poststationen hölls sedan 1891 öppen under sommartid men blev från april 1904 en poststation året runt.

Poststyrelsen skulle nu ta ställning till två framställningar om nya poststationer i trakten av Kungsbacka. Den som avsåg Vallda berörs flyktigt i avsnittet med rubriken Norbyvallda men redovisas mera här. Jag har funnit det lämpligt att berätta om postinspektionens behandling av ärendet i ett sammanhang.

Postinspektionen anmälde den 13 maj 1898 till poststyrelsen, att såväl Släps som Vallda kommuner hade erbjudit sig att under de två första åren bestrida kostnaderna för de poststationer som de önskade inom respektive socknar. Posten uppgavs i båda fallen vara "jämförelsevis betydlig" och lantbrevbäraren i området hade under åren 1895-1897 sålt frimärken för sammanlagt 2980 kr. Efter ytterligare motiveringar föreslog postinspektionen att båda de begärda poststationerna skulle inrättas. Lantbrukaren Axel Georg Levan föreslogs bli föreståndare i Vallda och skolläraren Samuel Lindgren i Släp. Det förstnämnda poststationsnamnet löpte risk att förväxlas med Valla vid postsortering. Efter olika förslag som Vallda-Klasberg och Torås-Vallda hade man vid samråd med länsstyrelsen stannat för beteckningen Norbyvallda.

Lantbrevbäraren Ola Nilsson hade sedan oktober 1894 ett kontrakt om lantbrevbäring på linjen Kungsbacka-Hagryd med en årslön av 468 kr. Genom viss ändring av linjesträckningen vid den nya organisationen blev linjen kortare och han fick finna sig i att teckna ett nytt kontrakt, som gav honom 52 kr mindre om året.

Poststyrelsens beslut följde postinspektionens framställning och från den 1 juli 1898 fanns även poststationen i Släp. Skollärare Lindgren bevakade naturligtvis sin rätt att slippa arbeta oavlönad under mer än två år och sade upp sitt kontrakt i god tid. Man försökte då få en annan poststationsföreståndare så billigt som möjligt. Den som bjöd lägst vid det allttjämt härskande anbudssystemet var Lindgrens kollega, skolläraren Ernst Ivar Tallberg. Han anställdes från augusti månads ingång 1900 med 200 kr i årsarvode. Emellertid fick han anställning som lärare på annan ort och begärde sitt entledigande från den 1 april 1902. Samuel Lindgren återtog nu sysslan med bibehållet årsarvode av 200 kr.

Det blev inte så länge som Lindgren fick behålla sysslan. När järnvägen mellan Göteborg och Särö togs i bruk för allmän trafik, drogs lantpoststationen in den 13 juli 1903. I stället öppnades en förenad post- och järnvägsstation med samma namn. Järnvägens stationsmästare Johan Adolf A:son Heine blev ansvarig för postsysslan med 300 kr i årsarvode för denna del av sitt arbete.

Landsvägspostlinjen från Kungsbacka till Släp via Norbyvallda drogs samtidigt in på den sista delsträckan från Norbyvallda.

Järnvägen öppnades visserligen den 13 juli 1903, men inte på den sista delsträckan mellan Släp och Särö. Vaktbetjänten på postiljonskupé 229 fick därför till fots på banvallen transportera posten till Särö på den sista, drygt kilometerlånga biten. Poststationen i Särö var då bara öppen under sommarmånaderna.

Postarvodet till Heine höjdes till 420 kr om året den 1 mars 1907, vartill kom ett biträdesanslag på 240 kr. Ett par ytterligare höjningar fick han uppleva, t ex till 540 resp 360 kr efter 1914 års allmänna reglering av postarvodena till järnvägstjänstemän med postgöromål. Under mer än 30 år ansvarade han för postservicen i Släp, följd i september 1933 av Per Sten Bengtsson, som hade varit föreståndare för poststationen Kullavik 1918-1929 och Särö 1929-1933. Den 1 oktober 1944 tog Otto Ivar Olsson över efter mer än 11 års tjänstgöring vid den förenade post- och järnvägsstationen i Särö.

Järnvägstrafiken skulle så småningom upphöra på Särö-banan, nämligen godstrafiken den 18 januari 1954 i samband med övergång till rälsbussdrift, och persontrafiken med 1965 års utgång. Dessförinnan hade den ändringen inträtt att poststationens namn ändrades från Släp till Särö den 1 oktober 1953. Två månader senare ändrades också järnvägsstationens namn till Särö, varvid järnvägsstationen i Särö fick namnet Särö Västerskog. När postnamnet ändrades, drogs den dittills befintliga poststationen med namnet Särö in. Som framgår av avsnittet om Särö, hade med det namnet funnits en sommarpoststation, som efter förening med järnvägen hållits öppen året om.

1903-11-01--1911-09-30
Namn Kullavik 1911-10-01--

Kullen

Vid kommunalstämman med Släps socken den 29 mars 1902 fick ordföranden K Engström uppdraget att begära hos postmyndigheterna att få en poststation i norra delen av socknen i Kyvik eller Kullen. Motiveringen var kännedom om poststyrelsens planer på att den dittills befintliga poststationen med namnet Släp skulle flyttas till den järnvägsstation som skulle anläggas. På grund av järnvägsstationens läge i Släp sockens sydvästra hörn bedömdes att "var och en som vid poststationen vill avhämta sin post måste göra sig saker till böter för olovligt beträdande av andras ägor". Det fanns nämligen då ingen väg dit.

Ett annat skäl till önskemålen var att den ångbåt som avlämnade post i Kyvik, väntades upphöra med trafiken efter järnvägens tillkomst. Berörda hushåll skulle därmed få sämre möjlighet till kontakt med omvärlden.

Efter undersökning av sakförhållandena beslöt poststyrelsen att en poststation skulle inrättas den 1 november 1903 i hållplatsen med namnet Kullen. Järnvägsmannen Carl Vilhelm Henricson fick ta ansvaret för posten med en ersättning av 180 kr för den delen av arbetet. Ersättningen höjdes etappvis och uppgick efter 1914 års allmänna reglering till 480 kr jämte 300 kr i biträdesersättning. Dessförinnan, eller den 1 oktober 1911 ändrades poststationens namn till **Kullavik**.

Den 18 maj 1918 övertog Sten Bengtsson befattningen som föreståndare för den förenade post- och järnvägsstationen. Han flyttade till Släp den 1 december 1929 och efter honom ansvarade fru Anny Bengtsson för poststationen tills den skildes från järnvägen den 1 juni 1953. Med förre stationskarlen Gustaf Bertil Hagman tecknade postverket då ett personligt kontrakt. Från februari 1957 tog Karin O G Wirdström över, följd med 1960 års ingång av Anna-Lisa Holm efter en dryg månads vakans på befattningen. Ett nytt vikariat uppkom när hon avgick den 31 mars 1965, men från den 1 juni 1965 var Matts-Åke Gustaf Dahlqvist föreståndare. Han fick uppleva poststationens statushöjning till postexpedition den 1 april 1973. I andra sammanhang i denna skrift nämnda förändringar i organisation och terminologi medförde att postexpeditionen blev (lokal)postkontor, under en period med postmästare Anders Algert som chef.

Till Kullavik har en god del av postdistributionen koncentrerats och i det närmaste 3000 hushåll postbetjänas därifrån.

103.

Göteborg—Särö.

(Från den 1 november 1903.)

Plk. 229 Tåg 1.	Plk. 229 Tåg 5.	Tda. Skd. Tåg 7.	Km.			
8 ³⁰	3 ³⁰	6 ³⁰	—	{ Göteborg (Sö.) 4, 101, 102, 104, 111 ... }	11 ⁵	6 ²
8 ⁴⁵	3 ⁴⁵	6 ⁴⁵	5	Jämbrott	10 ⁵⁰	5 ⁴⁷
9 ¹⁰	4 ¹⁰	7 ¹⁰	13	Billdal	10 ²⁸	5 ²⁵
9 ²⁵	4 ²⁵	7 ²⁵	19	Kullen	10 ¹⁰	5 ¹⁰
9 ³⁵	4 ³⁵	7 ³⁵	23	Släp	10 ⁰	5 ⁰
			25	Särö *)		
					Tåg 4. Plk. 229	Tåg 8. Plk. 229

*) Sträckan Släp—Särö är ännu icke öppnad för trafik.

Denna tidtabell gällde för posttågen på Särö-banan när poststationen med namnet Kullen öppnades den 1 november 1903. Understrukna minuttal avser tidpunkter mellan kl 18.00 och 06.00 ("nattid").

Särö

Till badgästernas fromma öppnades den 2 juni 1891 en poststation i Särö. Till en början hölls den öppen blott under badsäsongen, i allmänhet fram till den 15 september. Fröken Anna Andersson var den första poststationsföreståndaren, följd 1896 av Lisa Borén. Hon sade upp sig i god tid innan det nya seklets första badsäsong skulle börja och postdirektör Frans Broberg anmälde den 17 april 1900 till poststyrelsen *"att fröken Axelina Bengtsson accepterade att bli ny föreståndare mot samma villkor som tidigare föreståndare, d v s 200 kr för säsongen"*.

Hon hade för den nya badsäsongen antagits till kontorsbiträde på Särö egendom och havsbad. Hon hade varit tf poststationsföreståndare i Mölndal i sju månader och uppehöll efter poststationens i Mölndal omorganisation till postkontor den 1 februari 1900 en extra biträdesbefattning under den nyutnämnde postmästaren Ossian Holmér. Om posten i Mölndal har jag berättat i skriften *"Något om posten vid järnvägen Göteborg-Borås"* (nr 236 i skriftserien).

I sin skrivelse till poststyrelsen lät postdirektör Broberg också förstå, att Axelinas anställning i Särö blott skulle vara av tillfällig art, *"enär en tilltänkt elektrisk järnbana mellan Göteborg och Särö torde komma till stånd redan till sommaren nästa år, då möjligen tillfälle bliver att till järnvägsstationsföreståndaren i Särö även överlämna skötandet av där förekommande postbestyr"*. Det var optimistiskt, ty så fort gick det ingalunda att bygga järnvägen. För 1901 års säsong gjordes en ny tillfällig anställning, den gången av förvaltaren vid Göteborgs tygförråd Axel Bandelin. Även under de följande åren blev det andra föreståndare i Särö, Ida Möller 1902 och Elin Heldt 1903.

Postdirektören måste sålunda komma igen med en framställning om förordnande för en poststationsföreståndare i Särö vid flera tillfällen. Poststyrelsen beslöt den 14 mars 1903 att ersättningen av särskilda skäl fick höjas till 75 kr i månaden eller kr 262:50 för hela säsongen. Frimärksförsäljningen hade i medeltal varit 819 kr per säsong under åren 1899 - 1901. Av Brobergs framställning framgår att poststationsföreståndaren kunde påräkna att *"erhålla bespisning å bad-restauranten emot en avgift för dag av kr 1:50"*.

Avståndet mellan de planerade järnvägsstationerna i Släp och Särö var endast 1.5 km. Med järnvägens tillkomst planerade man ändå att flytta de dittillsvarande poststationerna med samma namn till järnvägsstationerna. De låg dessförinnan betydligt längre från varandra. Motiveringen till att två poststationer skulle kunna accepteras så nära varandra finner vi i ett brev den 21 februari 1903 från postinspektör Schütz till poststyrelsen: *"Enär dessa båda trafikstationer åtskiljas av vatten, antagas de nämligen komma att bilda särskilda postområden"*.

När badsäsongen skulle börja 1903, fick badgästerna fortfarande ta sig till Särö med ångbåt, för någon körklar järnväg fanns inte. Efter kontakt med poststyrelsen fick Frans Broberg förordna fröken Elin Huldt som poststationsföreståndare med 75 kr i månadsarvode. Senare på sommaren kom tågtrafiken i gång, dock inte fram till Särö. Järnvägen var bara körklar till Släp. En tjänsteman i postiljonskupé 229 fick bära säcken under den kvart det behövdes för att ta sig till fots på den resterande sträckan. På grund av ogynnsamma terrängförhållanden kunde man inte börja med trafiken på den sista sträckan förrän på höstkanten. Postinspektör Schütz begärde i ett brev till poststyrelsen den 7 september 1903 uppskov med att flytta poststationen i Särö till järnvägsstationen. Fröken Huldts förordnande förlängdes till september månads utgång.

Innan 1904 års badsäsong började, fungerade tågtrafiken. Järnvägens stationsmästare Carl Gustaf Reinhold Lindskog fick ta ansvar för postservicen från den 1 april 1904 med 300 kr i årsarvode. Detta höjdes den 1 september 1907 till 420 kr, vartill kom 240 kr i biträdesersättning. Konrad Ferdinand Morell tog över i juni 1909 och Nils Adolf Österberg från 1910 års ingång.

Alfred Ericsson trädde till den 15 september 1918 och blev entledigad med december månads ingång 1920, då Sten Bengtsson övertog ansvaret, närmast kommen från Kullavik, där han tjänstgjort sedan 1918. Han var i tjänst i Särö till september 1933 och därefter ansvarade följande järnvägsanställda för den lokala postservicen: Otto Ivar Olsson (1933-1944), Rolf Harry Andersson (1944--1953) och Hilding Anders Allan Bergand (1953-1963-1970).

Bergand fick en händelserik period. Han efterträdde i Släp Otto Ivar Olsson, som förflyttats från Särö till Släp. Poststationen i Särö drogs in den 30 september 1953 varvid poststationen i Släp namnändrades till Särö. Kvar i sinnevärldens Släp fick Bergand sålunda börja använda datumstämpel och sigill med gravyrerna Särö. Han fick uppleva skilsmässa mellan post och järnväg med 1964 års ingång (diarienummer Dt 1371/63) och blev kvar som föreståndare för lantpoststationen Särö till sin pensionering den 1 december 1970.

Nu tog Britt Palmblad över och fick uppleva ännu större ändringar än företrädaren. Poststationen höjdes till postexpedition den 1 december 1975 och Britt fick titeln stationsmästare, en titel som ändrades till lokalpostmästare genom en för landet generell omorganisation 1977.

Till kunderna vid postkontoret i Särö delades posten ut från Kullavik. Från 1986 års ingång kallades postanstalten för postkontor enligt ny terminologi. Närmast före divisionaliseringen övertog Gunnel Snare chefskapet med titeln postmästare, men därefter lämnades postkontoret ut på entreprenad enligt avtal med Esshallen AB.

Anneberg

Det är väl ingen överdrift att säga att fullbordandet av västkustbanan tillgodosåg önskemål från korrespondenter i Alafors, som förlorade sin poststation den 3 juni 1887. Västkustbanans delsträcka mellan Göteborg och Varberg öppnades för allmän trafik den 1 september 1888 och då öppnades en förenad post- och järnvägsstation i Anneberg, där de som tidigare anlitat poststationen i Alafors nu hade rimligt avstånd till en ny poststation för att uträtta sina ärenden. De som bodde åt det hållet, kunde naturligtvis också bege sig norrut för att låta sig betjänas vid poststationen i Lindome.

Ansvarig för posten i Anneberg blev vid starten järnvägens stationsmästare Robert Fredrik Hultqvist med 240 kr i årsarvode för själva postsyslsan. Han avlöstes den 1 oktober 1896 av Victor Heliodorus Almgren, som från 1910 års ingång fick årsarvodet höjt till 360 kr. Samtidigt fick han en personlig provisionsersättning på 30 kr om året som kompensation för att provision för sålda frimärken slopades då. Årsarvodet för postsyslsan höjdes från och med 1915 till 420 kr.

Den 1 juni 1925 flyttade Almgren till Fjärås och efter tre månaders vakans tog Gustaf Ivar Ohlin över den 1 september 1925. Han hade sedan 1917 varit poststationsföreståndare i Lisbro och förflyttades till Säve den 1 september 1926. En ny kort vakansperiod följde i Anneberg, varefter Lars August Lindgren med erfarenhet av post- och järnvägstjänst en tid i Högboda tog vid den 1 september 1926. Hans tjänstetid i Anneberg varade fyra år och sedan han flyttat till Tibro ansvarade följande järnvägsmän för posten i Annefors: Conrad Emanuel Lundberg (1932-1940), Johan Ivar Wilsson (1940-1947), John Magnus Magnusson (1947-1948), Gustaf Mauritz Blomqvist (1948-1949), Josef Oscar Fridolf Johansson (1949-1952), Carl Eric Häger (1952-1954), Sten Edvin Alvek (1954-1956) och Knut Adolf Vilhelm Larsson (1956-1960).

Under den vakans som följde på Larssons pensionering den 1 november 1960 sköttes poststationen av förste trafikbiträdet Rune Erik Georg Pettersson. Man hade då planerat för skilsmässa mellan post och järnväg, en skilsmässa som genomfördes med 1961 års ingång. Fru Ruth Malm blev efter en tids vakans ordinarie föreståndare med poststationen kvar i järnvägsstationen. Hon avgick den 1 oktober 1968 och vikarien Eivoce Barbro Jansson fick byta ut sigill och datumstämpel den 1 juni 1970, då poststationens namn ändrades till **Kungsbacka 2**.

Poststationen byttes ut mot en s k C-postexpedition den 1 mars 1977, en intern benämning som samma år byttes mot "lokalpostkontor" med prefixet lokal slopat från 1986 års ingång. Den 1 april 1991 drogs postkontoret in.

Walda

En postföringslinje öppnades med 1874 års ingång på den halvmilslånga sträckan mellan Kungsbacka och Vallda by i socknen med samma namn. Organisten L August Thollén tog på sig ansvaret för transporten på den sträckan. Han blev också föreståndare för den poststation som öppnades i Vallda. För postföringen, som skulle fullgöras med häst och vagn, fick Thollén kr 1:25 per mil och hans arvode som poststationsföreståndare fastställdes till 35 kr per år. Det höjdes från och med 1875 till 100 kr, men som på ett 30-tal andra platser i Halland blev inte något helt årsarvode på det högre beloppet utbetalat. Poststationen drogs nämligen in den 30 juni 1875 på grund av den stora översyn som Wilhelm Roos förutspått i sin korrespondens med bl a länsstyrelsen.

Det finns alljämt hemortsamlande filatelister som hävdar att poststationen fungerade även efter halvårsskiftet 1875. Detta kan möjligen bero på att de har eller har sett frimärken stämplade WALDA under andra halvåret. Det skulle i så fall röra sig om förfalskningar. En allmän kommunalstämma i Vallda kyrka den 4 juli 1875 gav sin ordförande Thollén uppdraget att skriva till poststyrelsen med ödmjuk anhållan, som det står i protokollet att *"stationen i Walda framgent må bibehållas på samma ställe, där den förut varit, såsom varande lämpligaste punkten i socknen"*.

Trots att Thollén i sin framställning till poststyrelsen gick grundligt till väga och presenterade till synes starka argument blev det ett slag i luften. Poststyrelsen ansåg framställningen vid föredragning den 19 juli 1875 inte föranleda vidare åtgärd. Som brukligt blev sökanden inte underrättad om resultatet. Thollén skrev därför en påminnelse i december 1875, i vilken han också erinrade om att han inte hade fått ut sin del av postföringsarvodet mellan Kungsbacka och Vallda för hela 1874 och första halvåret 1875, tillsammans kr 23:40.

I Tholléns påminnelse utläser man förvåning över att Vallda poststation blivit indragen, när poststationen i Sannå bibehållits. Den sistnämnda poststationen hade förbindelse med Kungsbacka genom den postlinje som gick därifrån till Sannå genom Vallda socken. Brevet andades också harm över förre tf kronofogden Hommerberg. Denne hade varit engagerad i 1875 års översyn och lagt det förslag till omorganisation som medförde indragning av poststationen i Vallda. Thollén skrev att poststyrelsen torde

"vara dragen bakom ljuset, ity, för det första, att stationen indrogs genom Herr Hommerbergs omotiverade förslag, då likväl Walda kommun är minst lika mycket i behov av station som många andra som hava sådan, vilket ock i åberopade skrivelsen är antytt, och för

det andra, att möjligt hinder för återupprättande av station torde förefinnas däri, att upprättade och publicerade tabeller för postbefordringen från Kungsbacka upptager **gångbud** på bestämda dagar till Walda, i likhet med det till bibehållna stationen Sannå. Vem eller vilket är detta gångbud? Vem har antagit och avlönat det? Månne Hr Hommerberg? För Waldaboarna är det okänt. Att en snart åttioårig gubbe, som har för vana att gå till postkontoret i Kungsbacka (när han behagar) och där begära post till Walda, vilken han sedan utdelar till adressater (när det också honom behagar) mot tillfällig och godvillig ersättning - icke kan väl detta räknas som en ordnad och pålitlig postbefordring!"

Under den följande remissbehandlingen av Tholléns påminnelse skrev postmästare Lars Emrik Leon Danielsén i Kungsbacka att "innehållet av Tholléns skrift icke torde giva anledning till någon ändring i nuvarande förhållanden, såsom endast varande en enskild persons önskan och det sätt varpå posten nu till Walda härifrån avhämtas hittills icke förorsakat någon anmärkning". Den uteblivna betalningen för Tholléns postföring betalades nu "efter styrkta väglängden".

Senare försök att få poststationen återinrättad misslyckades. Kampen gick vidare, så småningom med framgång och den 1 juli 1898 öppnades två poststationer i området, den ena med namnet Släp och den andra med namnet **Norbyvallda**.

1898-07-01--

Namn Kungsbacka 3 1972-01-03--1993-03-31

Namn Vallda 1993-04-01-

Norbyvallda

I avsnittet om Walda har jag bland annat berättat att framställningar om att återöppna den indragna poststationen inte föranledde någon åtgärd från poststyrelsens sida. Så småningom skulle lokalbefolkningen emellertid bli framgångsrik och en ny framställning ledde till att poststationen med namnet Norbyvallda öppnades den 1 juli 1898 samtidigt som också poststationen i Släp öppnades. I avsnittet om Släp har jag berört något av bakgrunden till framgången.

Lantbrukaren Axel Georg Levan blev den förste poststationsföreståndaren i Norbyvallda, och detta utan arvode från postverket. Efter mindre än två år sade han upp sig. Det gick nu inte att få tag på någon som var villig att sköta posten utan arvode och befattningen övergick till kommunalstämмоordföranden Patrik Nehard Peterson med 200 kr i årsarvode. Han lyckades få det höjt till 300 kr 1906 och till 360 kr 1913. Han avled i juni 1942, varefter fröken Anna Elisabeth Peterson ansvarade för poststationen under några månader. Ett nytt

kontrakt tecknades från den 5 oktober 1942 med Maja Paulina Börjesson. Hon fick byta ut sigill och datumstämpel med 1972 års ingång genom att poststationens namn ändrades till Kungsbacka 3 (diarienummer D 80771). I 1970-talets organisation förändrades poststationen till ett s k postställe som med 1986 års ingång började kallas postkontor. Fru Börjesson hade flera år tidigare haft sin sista tjänstgöringsdag och nya krafter har fått ta vid och bland annat fått uppleva att postnamnet Vallda återinfördes den 1 april 1993. Det blev alltså åter dags att byta ut datumstämpeln.

Ölmevalla socken

Namn Åsa 1874-01-01--1875-06-30
1888-09-01--1890-09-30
1989-04-01--

Namn Åsa station 1890-10-01--1989-03-31

Åsa (station)

I Ölmevalla socken inrättades den 1 januari 1874 en poststation med namnet Åsa vid den gamla stampostlinjen genom Halland på delsträckan mellan Kungsbacka och Varberg. Till föreståndare antogs gästgivaren P A Skantze med 35 kr i årsarvode. Det höjdes till 150 kr för tillämpning från 1875 års början. Men som många kolleger fick inte heller Skantze kvittera ut ett helt årsarvode med det höjda beloppet. Poststationen drogs nämligen in den 30 juni 1875. Det stora poststationsras som då drabbade Halland, berörde i denna del av landskapet poststationerna Walda, Rantorp, Gällinge, Frillesås, Solryd, Backa, Åsa, Torpa och Axtorp. Samtliga dessa poststationer har i denna skrift berörts i var sitt avsnitt.

Med förlusten av poststationen i Åsa kunde sockenborna utträtta sina postärenden vid poststationen i Rågelund i den angränsande Landa socken, om de inte föredrog att anlita den mer än ett mil avlägsna poststationen i Gressela eller postkontoret i Kungsbacka på ännu längre avstånd. De flesta valde troligen att ta vara på möjligheten att lämna och ta emot post från postiljonerna som passerade Åsa varje natt. Det är inte heller omöjligt att socknen höll en lösväska med postkontoret i Kungsbacka, även om jag inte har kunnat få detta dokumenterat.

Som nämnts i avsnittet under Ölmevalla gjorde kyrkoherde E Winberg den 25 april 1881 en framställning om att en ny poststation skulle inrättas inom socknen, eller att en lantbrevbäring skulle inrättas mellan Rågelunds poststation och Ölmevalla skolhus. Detta försök ledde inte till någon annan åtgärd än att poststyrelsen lät underrätta honom genom postmästaren i Kungsbacka, att

"tjänsteman äger för sin tjänstekorrespondens begagna lösväska, som befordras utan kostnad för ägaren; och bör i förevarande fall lösväskan kunna av vederbörande postiljon avlämnas å någon lämplig plats vid allmänna postvägen närmaste intill Ölmevalla kyrka eller kyrkoherden Winbergs boställe".

Det skulle dröja ända till västkustbanans fullbordande innan en poststation åter öppnades inom socknen. Den öppnades den 1 september 1888 med namnet Åsa och tillades den 1 oktober 1890 ordet "station". Det visade sig nämligen att post till Åsa i Småland ibland

blev felsorterad och hamnade i Åsa. Med suffixet gick det lättare att skilja poststationerna åt när handstilen var slarvig i adresserna.

Järnvägens stationsmästare Hans Wallén fick ansvaret för posten i Åsa (med suffixet station från den 1 oktober 1890). Han hade till en början 240 kr i årsarvode, men detta höjdes vid 1901 års allmänna reglering till 300 kr. Det förbättrades efter hand och vid 63 års ålder tog Wallén avsked från sin befattning. Han följdes av Nils Alfred Sandén (1929-1934), Carl Oscar Schöldström (1934-1935), Oscar Alfred Persson (1935-1939), Karl Johan Samuelsson (1939-1943), Erik Frithjof Gustaf Holmgren (1943-1944), Natanael Eleasar Olofsson (1944-1946), Axel Henrik Larsson (1946-1948) och Jean Sven Herman Johansson (1948-1950).

Med 1951 års ingång skildes post och järnväg åt i Åsa och som föreståndare för lantpoststationen med namnet Åsa station antogs Iréne Alexandersson. Hon hade varit postbiträde och skött postärendena under stinsens ansvar sedan den 1 februari 1949. Poststationen statushöjdes till en s k postexpedition den 1 maj 1957. Chef för denna blev Lennart Artur Patrik Jacobsson. Efter honom återtog Irene Alexandersson chefsstolen i november 1962 och fick uppleva 1970-talets omorganisationer som bland annat fick till följd att den interna benämningen för postexpeditionen under en sjuårsperiod var lokalpostkontor för att med 1986 års ingång bli blott postkontor. Dess namn ändrades på så sätt att suffixet *station* togs bort den 1 april 1989. Efterleden "station" behövdes inte eftersom det småländska Åsa dragits in redan 1960. Postkontoret i Åsa lämnades på entreprenad den 6 maj 1996 och blev "post-i-butik"

ej poststation

Ölmevalla

Kyrkoherde E Winberg i Ölmevalla skrev den 25 april 1881 ett fyra foliosidor långt brev till poststyrelsen. Han började på följande sätt:

"Då den s k kronobrevbäringsskyldigheten upphörde och på samma gång postanstalter i nästan alla landets socknar öppnades så avsågs därmed icke blott, att den korresponderande allmänheten skulle kunna på närmare avstånd än förut få avlämna och mottaga postförsändelser, utan ock att de å landsbygden bosatta ämbets- och tjänstemännen skulle beredas tillfälle att utan större enskilda uppoffringar få tjänsteförsändelser befordrade. Detta synes framgå därav att dessa anstalter, så vitt möjligt, öppnats i närheten av deras bostad och även av en del bland dem förestås".

Kyrkoherden erinrade därefter om att en poststation hade öppnats vid Åsa gästgivaregård i Ölmevalla socken blott 0.3 mil från pastorns och 0.4 mil från kronolänsmannens bostad. Men den poststationen blev indragen efter en tid och en annan öppnad på hemmanet Rågelund i Landa socken på ett avstånd av 0.3 mil till kronolänsmannens bostad med 0.7 mil till pastorns bostad.

Därför måste pastorn efter ändringen på egen bekostnad lämna och hämta tjänstepost i Rågelund, om han inte föredrog att besöka den en mil avlägsna poststationen i Gressela eller det 1.5 mil avlägsna postkontoret i Kungsbacka. Angränsande pastorsämbeten hade däremot förmånen av lantbrevbäring.

Kyrkoherde Winberg framhöll också olägenheten med postgång för fjärdingsmannen, som bodde på 0.6 mils avstånd från poststationen Rågelund, ävensom det merbesvär allmänheten inom socknen hade på grund av det stora avståndet till närmast belägna poststationer.

Brevet utmynnade i en framställning om att en poststation skulle inrättas "med för socknen mer centralt läge i närheten av pastorns bostad". Alternativt önskade han "lantbrevbäring från Rågelund till socknens skolhus nära pastors bostad tvenne gånger i veckan". Vid detta alternativ skulle folkskolläraren J R Uhlin kunna bli kommunombud. Kronolänsmän J W Carlberg i Solryd tillstyrkte ansökan.

Utan remissförfarande svarade poststyrelsen den 9 maj 1881, att ärendet inte skulle föranleda någon annan åtgärd än att kyrkoherde Winberg skulle underrättas om att han för sin tjänstekorrespondens kunde använda sig av en lösväska som utan avgift skulle kunna lämnas och hämtas av den förbipasserande postiljonen "å någon lämplig plats vid allmänna postvägen närmast intill Ölmevalla kyrka eller kyrkoherden Winbergs boställe". Någon poststation öppnades sålunda inte i Ölmevalla kyrkby eller Örnevalla, det namn som användes i kyrkoherdens framställning.

Förlaget på post
Box 222
351 05 VÄXJÖ
Copyright Erik Lindgren
1994

040101073

Instruktion för guvernören öfver Halland, Nils
Ragge.

51 $\frac{10}{11}$

§ 33. Och efter postväsendet är inrättat i Halland, där förre kuan och skoll guvernören sända sine bref med den löfunda ordinarie posten, styrandes påseken till generalpostmästaren här i Skoelsholm, hvilken skall vara förpliktad strax på timman att leverera hoart bref till sin ort. Och skole alle bref som utskickas, återigen honom postmästaren tillställas, och af honom utdelas och posterna öfverantvordas.

(UR HOLM'S EXCERPTER)

(Bilagsregistraturet.)